ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ
О РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА
Отворени подаци

Број: 400- 163/2024-07/13
Београд, 09. октобар 2024. године

КАКО БИ ГРАЂАНИ И ДРУШТВО ИМАЛИ ВЕЋУ КОРИСТ ОД ОТВОРЕНИХ ПОДАТАКА, ПОТРЕБНО ЈЕ ДА МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ БУДЕ ПО ТОМ ПИТАЊУ МНОГО АКТИВНИЈЕ НЕГО ШТО ЈЕ ДАНАС, ЈЕР ЈЕ ДАНАС БРОЈ ОБЈАВЉЕНИХ ПОДАТАКА НА НИСКОМ НИВОУ, А О ТОЈ ТЕМИ СЕ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ ЈАКО МАЛО ЗНА.

Сврха отворених података је да буду доступни свима, без ограничења, у машински читљивом облику, како би се повећала транспарентност, омогућиле боље или нове услуге грађанима, али и омогућило заинтересованим грађанима и правним лицима истраживање, анализе или иновације које ти подаци омогућавају. Анализом података који су објављени на Порталу отворених података, уочено је да је број органа који су објавили податке мали у односу на укупан потенцијални број. Портал отворених података успоставља, одржава и администрира Канцеларија за информационе технологије и електронску управу. Обавеза објављивања отворених података од стране органа је прописана Законом о електронској управи и Уредбом о начину рада Портала отворених података, а надзор врши Министартсво државне управе и локалне самоуправе.

[1]

Потребно је да подаци који су у поседу државних органа Републике Србије буду **доступни** грађанима и другим заинтересованим странама у већој мери него што је то данас случај. Тај процес треба уредити одговарајућим процедурама, што сада није случај. Неопходно је обезбедити стручна лица – администраторе која која су похађала одговарајуће обуке. Уколико су отворени подаци објављени на неком другом порталу, не постоји оправдан разлог да не буду објављени и на Порталу отворених података.

Објављени скупови података морају бити **тачни, комплетни и ажурни**. Треба да постоје правила и процедуре које је успоставио орган у циљу провере тачности/интегритета и ажурности објављених података. Подразумева се да су објављени подаци у **машински читљивом формату**.

У процесу објављивања скупова отворених података неопходно је да буду примењене **мере информационе безбедности**. и **мере заштите података** прописане Законом о заштити података о личности.

Препоруке

Након спроведене ревизије, Државна ревизорска институција је Министарству државне управе и локалне самоуправе, између осталих, дала следеће препоруке:

- да органима упути одговарајуће препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега упознавање са појмом отворених података, начином на који се они објављују на Порталу отворених података и израдом процедура које уређују тај процес.

- да успостави надзор над спровођењем Закона о електронској управи и на основу њега донетих прописа, на начин који јасно дефинише обавезе и одговорности запослених у Министарству када су у питању отворени подаци, што подразумева обавезе и одговорности како органа који су дужни да податке објављују, тако и Канцеларије за информационе технологије

- да органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега да уреде посао објављивања скупова отворених података на начин који подразумева усвајање и примену процедура које обезбеђују да постоји провера тачности и интегритета података, актуелности тј. ажурирања података, и брисање података.

- да органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега да их упознају за тиме шта су то машински читљиви подаци, који све формати постоје и у чему се разликују, и како се они могу припремити за објављивање.

[1] Извор за слику: Портал отворених података.

Садржај

Скраћенице и термини 5

I Резиме извештаја 6

1. Резиме и препоруке 6

Захтев за доставу одазивног извештаја 9

II Увод 11

1. Проблем 11

2. Циљ ревизије 11

3. Ревизорска питања 12

4. Обим ревизије 13

5. Методологија у поступку рада 13

III Опис предмета ревизије 14

1. Законодавни и институционални оквир 18

IV Закључци 22

ЗАКЉУЧАК 1: Подаци у поседу државних органа Републике Србије треба да буду доступнији грађанима и другим заинтересованим странама у већој мери него што је то данас случај. Потребно је успоставити одговарајуће процедуре и обезбедити стручна лица за администрацију. Министарство државне управе нема механизам за повећање броја објављених података и надзор над спровођењем Закона о електронској управи. 22

Налаз 1.1: Процес припреме и објављивања скупова отворених података није уређен на одговарајући начин 22

Налаз 1.2: Министарство државне управе и локалне самоуправе нема механизам који за циљ има повећање броја органа који су објавили отворене податке и повећање броја скупова података код сваког органа појединачно 26

Налаз 1.3: Министарство државне управе и локалне самоуправе није вршило надзор над спровођењем Закона о електронској управи и на основу њега донетих прописа. 32

ЗАКЉУЧАК 2: Министарство државне управе и локалне самоуправе није успоставило механизам који обезбеђује да су подаци које органи објављују тачни, комплетни, актуелни и ажурни, да су објављени у машински читљивом формату, и да су употребљиви. 33

Налаз 2.1: У једном броју случајева подаци објављени на порталу нису тачни, зато што органи нису успоставили процедуре у циљу провере и не врше проверу тачности објављених података, што подразумева и ажурирање и брисање објављених скупова података. 33

Налаз 2.2: Нису сви скупови података објављени на Порталу отворених података у машински читљивом формату 51

ЗАКЉУЧАК 3: Није успостављено управљање информационом безбедношћу на свеобухватан начин јер нису усвојена и примењена одговарајућа

правила и процедуре код органа али и у Канцеларији за информационе технологије и електронску управу у области информационе безбедности, и није обезбеђена адекватна организациона ИТ структура за обављање ових послова 58

Налаз 3.1: Нису усвојена и примењена одговарајућа правила и процедуре код органа али и у Канцеларији за информационе технологије и електронску управу у области информационе безбедности 58

V Прилог 60

Прилог 1. Методологија у поступку рада 60

Скраћенице и термини

Табела број 1: Најчешће коришћене скраћенице у извештају

Пун назив	Скраћеница
Информационе технологије	ИТ
Информациони систем	ИС
Јединица локалне самоуправе	ЈЛС
Јавно комунално предузеће	ЈКП
Државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије, органи и организације јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, посебних органа преко којих се остварује регулаторна функција и правних и физичких лица којима су поверена јавна овлашћења	Органи
Општа регулатива о заштити података о личности (General Data Protection Regulation)	ГДПР
Државна ревизорска институција	ДРИ
Портал отворених података	Портал
Канцеларија за информационе технологије и електронску управу	Канцеларија

I Резиме извештаја

1. Резиме и препоруке

Државна ревизорска институција је спровела ревизију сврсисходности пословања „Отворени подаци“.

Сврха отворених података је да буду доступни свима, без ограничења, у машински читљивом облику, како би се повећала транспарентност, омогућиле боље или нове услуге грађанима, али и омогућило заинтересованим грађанима и правним лицима истраживање, анализе или иновације које ти подаци омогућавају.

Циљ ревизије је био да се оцени ефективност отварања података односно да ли су и у којој мери органи објавили податке на порталу отворених података, да ли постоје скупови података који нису објављени, а могу бити, а ако нису објављени зашто нису, да ли су ти подаци у машински читљивом облику, да ли су тачни/ажурирани, да ли су употребљиви и у које сврхе, и да ли су примењене све мере информационе безбедности.

Потребно је омогућити и успоставити механизам у циљу процене доступности, тачности и ажурности отворених података, с једне стране, али и информационе безбедности, са друге стране, што се односи како када је у питању управљање Порталом отворених података (или других портала на којима органи објављују податке), тако и када је у питању управљање на нивоу органа који те податке објављују.

Анализом података који су објављени на Порталу отворених података, уочено је да је број органа који су објавили податке мали у односу на укупан потенцијални број.

Портал отворених података успоставља, одржава и администрира Канцеларија за информационе технологије и електронску управу. Обавеза објављивања отворених података од стране органа је прописана Законом о електронској управи и Уредбом о начину рада Портала отворених података, а надзор врши Министарство за државну управу и локалну самоуправу.

Након спроведене ревизије утврдили смо:

Како би грађани и друштво имали већу корист од отворених података, потребно је да Министарство државне управе и локалне самоуправе буде по том питању много активније него што је данас, јер је данас број објављених података на ниском нивоу, а о тој теми се у јавном сектору јако мало зна.

Наведено заснивамо на закључцима и налазима који су изложени у наставку текста:

1. Подаци у поседу државних органа Републике Србије треба да буду доступнији грађанима и другим заинтересованим странама у већој мери него што је то данас случај. Потребно је успоставити одговарајуће процедуре и обезбедити стручна лица за администрацију. Министарство државне управе нема механизам за повећање броја објављених података и надзор над спровођењем Закона о електронској управи.

Органи нису уредили посао припреме и објављивања скупова отворених података на одговарајући начин због недовољног знања о отвореним подацима и недостатка стручног кадра. Овај посао захтева успостављање одговарајућих процедура, именовање администратора органа који ће обављати тај посао, похађање одговарајуће обуке за тај посао и упознавање свих учесника у процесу (руководећих лица, служби које припремају скупове података итд.) са концептом отворених података и њиховом сврхом. (Препорука број 1).

Министарство државне управе и локалне самоуправе нема механизам који за циљ има повећање броја органа који су објавили отворене податке и повећање броја скупова података код сваког органа појединачно. Узрок је непостојање одговарајуће кадровска структура неопходне ради надзора над применом Закона о електронској управи и неусклађеност активности Министарства државне управе и локалне самоуправе и Канцеларије за информационе технологије и електронску управу када су у питању послови објављивања отворених података. (Препорука број 2).

Иако је то Законом о електронској управи прописана обавеза, Министарство државне управе и локалне самуоправе није вршило надзор над спровођењем овог закона и на основу њега донетих прописа, ни када су у питању обавезе органа, ни када су у питању обавезе Канцеларије за информационе технологије и електронску управу. (Препорука број 3).

2. Министарство државне управе и локалне самоуправе није успоставило механизам који обезбеђује да су подаци које органи објављују тачни, комплетни, актуелни и ажурни, да су објављени у машински читљивом формату, и да су употребљиви.

Министарство није успоставило механизам који се односи на тачност отворених података у склопу надзора над применом Закона о електронској управи. Ово има за последицу да органи нису уредили посао објављивања скупова отворених података на начин који подразумева усвајање и примену процедура које обезбеђују проверу тачности и интегритета података, актуелност, тј. ажурирање података, и брисање података. Због овога долази до објављивања или приказа нетачних података у одређеном броју случајева. (Препорука број 4).

Органи, пре свега због недовољно знања о отвореним подацима, и недостатка стручног кадра, нису податке увек објављивали у машински читљивом формату. (Препорука број 5).

3. Није успостављено управљање информационом безбедношћу на свеобухватан начин јер нису усвојена и примењена одговарајућа правила и процедуре код органа али и у Канцеларији за информационе технологије и електронску управу у области информационе безбедности, и није обезбеђена адекватна организациона ИТ структура за обављање ових послова.

Министарство није успоставило механизам који се односи на информациону безбедност у склопу надзора над применом Закона о електронској управи што за последицу има да органи и Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, пре свега због недовољно стручног знања, и недостатка стручног кадра, нису уредили посао припреме и објављивања скупова отворених података на начин који подразумева усвајање и примену мера информационе безбедности, што за последицу може имати објављивање осетљивих или поверљивих података (Препоруке број 6 и 7).

Након спроведене ревизије „Отворени подаци“, Државна ревизорска институција даје следеће препоруке:

Министарству за државну управу и локалну самоуправу да:

1. органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега упознавање са појмом отворених података, начином на који се они објављују на Порталу отворених података и израдом процедура које уређују тај процес. (приоритет 2[2]);
2. у Одсеку за електронску управу појача одговарајуће кадровске капацитете који су неопходни ради надзора над применом Закона о електронској управи и успостављања хелп-деск услуге у ту сврху, као и да усклади активности са Канцеларијом за информационе технологије и електронску управу у области отворених података. (приоритет 2);
3. успостави надзор над спровођењем Закона о електронској управи и на основу њега донетих прописа, што подразумева надзор над радом органа који су дужни да објављују отворене податке, и Канцеларије за информационе технологије која је дужна обезбеди несметан и континуиран рад Портала и техничку подршку органима. (приоритет 2);
4. у процесу надзора над применом Закона о електронској управи органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је да органи податке објављују на начин који подразумева усвајање и примену процедура које обезбеђују да постоји провера тачности и интегритета података, актуелности тј. ажурирања података, и брисање података. (приоритет 2);
5. органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега да их упознају за тиме шта су то машински читљиви подаци, који све формати постоје и у чему се разликују, и како се они могу припремити за објављивање. (приоритет 2);
6. органима упути одговарајуће препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега рад на успостављању мера информационе безбедности када је у питању припрема и објављивање отворених података. (приоритет 2);
7. Канцеларији за информационе технологије и електронску управу упути одговарајуће препоруке са циљем успостављања процедура које уређују мере информационе безбедности и успостављања одговарајуће кадровске инфраструктуре када је у питању управљање Порталом (приоритет 2);

[2] ПРИОРИТЕТ 2 – Несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана.

Захтев за доставу одазивног извештаја

Субјект ревизије је, на основу члана 40. став 1. Закона о Државној ревизорској институцији, дужан да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених несврсисходности (одазивни извештај) у року од 90 дана почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

1) навођење ревизије, на коју се он односи;

2) кратак опис несврсисходности у пословању, које су откривене ревизијом;

3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио несврсисходности у свом пословању или мере умањење ризика од појављивања одређене несврсисходности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Субјект ревизије је обавезни да у одазивном извештају искаже мере исправљања по основу откривених несврсисходности односно свих закључака и налаза датих у Извештају о ревизији сврсисходности пословања, као и да поступи по датим препорукама осим оних који су отклоњени у току обављања ревизије и садржани у поглављу Мере предузете у поступку ревизије. За мере исправљања је дужан да уз одазивни извештај достави доказе према следећем:

1. За налазе, односно несврсисходности првог приоритета, односно које је могуће отклонити у року од 90 дана субјект ревизије је у обавези да достави доказе о отклањању несврсисходности односно предузимању мера исправљања;
2. За налазе, односно несврсисходности другог приоритета, односно које је могуће отклонити у року до годину дана субјект ревизије је у обавези да достави акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице;
3. За налазе, односно несврсисходности трећег приоритета, односно које је могуће отклонити у року од једне до три године субјект ревизије је у обавези да достави акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице.

На основу члана 40. став 2. Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитости навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57. став 1. тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјекат ревизије у чијем су пословању откривене несврсисходности, не подносе у

прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене несврсисходности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне несврсисходности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институције је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40. ст 7. до 13. Закона о Државној ревизорској институцији.

Генерални државни ревизор

_____

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
09. октобар 2024. године

II Увод

Државна ревизорска институција спровела је ревизију сврсисходности на тему „Отворени подаци“. Ревизија је спроведена у складу са Законом о Државној ревизорској институцији[3], Пословником Државне ревизорске институције[4] и Програмом ревизије Државне ревизорске институције за 2024. годину. Поступци ревизије су спроведени у периоду од јануара до јула 2024. године.

Ревизија је обављена на начин и према поступцима утврђеним Оквиром професионалних стандарда Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI), Кодексом професионалне етике државних ревизора и принципима Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI).

1. Проблем

Анализом података који су објављени на Порталу отворених података, уочено је да је број органа који су објавили податке мали у односу на укупан потенцијални број.

Портал отворених података успоставља, одржава и администрира Канцеларија за информационе технологије и електронску управу. Обавеза објављивања отворених података од стране органа је прописана Законом о електронској управи и Уредбом о начину рада Портала отворених података, а надзор врши Министартсво за државну управу и локалну самоуправу.

По подацима који се могу наћи на Порталу отворених података, а и подацима које је доставила Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, само је 95 органа објавило сетове отворених података (број сетова варира од органа до органа). Од тог броја већину чине јединице локалне самоуправе (њих је 55 – што је нешто мање од трећина укупног броја).

2. Циљ ревизије

Циљ ревизије је био да се оцени ефективност отварања података односно да ли су и у којој мери органи објавили податке на порталу отворених података, да ли постоје скупови података који нису објављени, а могу бити, а ако нису објављени зашто нису, да ли су ти подаци у машински читљивом облику, да ли су тачни/ажурирани, да ли су употребљиви и у које сврхе и да ли су примењене све мере информационе безбедности.

ИТ Системи су од кључног значаја за пословање у оквиру јавног сектора и активности постају све скупље, сложеније и као и степен осетљивости података које оне садрже. Осим тога, иницијативе е-управе у Србији има за циљ унапређење коришћења ИТ и Интернета широм јавне управе да би се обезбедиле информације грађанима и привредним друштвима. ДРИ је кроз своје ревизије током 2017. године утврдила да неколико субјеката ревизије није предузело неопходне мере у области безбедности ИТ система - укључујући и право на приступ подацима и поверљивост података. Нису спровели неопходне процене ризика, нити су усвојили стратегије које регулишу развој ИТ технологија. Ово неадекватно планирање ИТ развоја довело је до кашњења у реализацији пројеката укључујући и нови интегрисани пословни ИТ систем и резултирало је у додатним трошковима.

[3] „Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07, 36/10 и 44/18-др. закон.
[4] „Службени гласник РС“, број 9/09.

Циљ ДРИ је и да се помогне да се унапреди способност ИТ система да сви јавни програми постану ефикаснији, а да се при томе штите кључно пословање и осетљиве информације.

3. Ревизорска питања

Како бисмо остварили циљ ревизије, усмерили се на давање одговора на следећа ревизијска питања:

1. У којој мери су подаци који у поседу државних органа Републике Србије доступни грађанима и другим заинтересованим странама?

- Да ли код органа постоје политике и процедуре за објаву података и њихово уклањање?
- Да ли су органи именовали администратора органа, који уређује садржај органа на Порталу?
- Да ли су постојали или постоје проблеми приликом објављивања података на Порталу отворених података?
- Да ли постоје други портали на којима органи објављују отворене податке и да ли су они довољно "видљиви"?
- Да ли су постоје случајеви у којима подаци нису објављени због несразмерног утрошка времена или средстава?
- Да ли је орган предузео мере и активности да обезбеди кадрове који имају неопходну стручност, искуство и квалификације за примену административних и управљачких процедура које одговарају стандардима и који су прошли одговарајућу обуку у области коришћења информационо-комуникационих технологија, информационе безбедности, заштите података о личности, информација од јавног значаја и отворених података;
- Да ли Министарство за државну управу и локалну самоуправу има успостављене механизме у циљу повећања броја органа који су објавили отворене податке и броја сетова отворених података?

2. У којој мери су објављени скупови података тачни и ажурни?

- Да ли постоје правила и процедуре које је успоставио орган у циљу провере тачности/интегритета објављених података?
- Да ли су објављени подаци у машински читљивом облику?
- Да ли податке које објављује орган сам производи, или их преузима из других извора?
- Да ли подаци одговарају изворним подацима одељења, служби, сектора итд.?
- Да ли постоје недостајући подаци у сетовима података?
- Колико се често скупови података ажурирају?

3. У којој мери примењене мере информационе безбедности обезбеђују заштиту и интегритет података?

- Да ли постоје правила и процедуре које се односе на информациону безбедност а у вези изворних сетова података и објављених сетова података?
- Да ли су објављени подаци у складу са мерама заштите података прописаним Законом о заштити података о личности?
- Да ли су примењене мере у вези логичког приступа тако да само овлашћена лица могу приступити Порталу, и изворним подацима?

Како је циљ ревизије да се оцени ефективност отварања података односно да ли су и у којој мери органи објавили податке на порталу отворених података, да ли постоје скупови података који нису објављени, а могу бити, а ако нису објављени зашто нису, да ли су ти подаци у машински читљивом облику, да ли су тачни/ажурирани, и да ли су примењене све мере информационе безбедности, формулисали смо три питања која се односе на три најризичније области, по нашој оцени и процени ризика коју смо спровели на бази доступних тј. прикупљених података у досадашњем периоду рада на предстудији.

Прво питање се односи на доступност података.

Друго питање се односи на тачност и ажурност објављених података.

Треће питање се односи на успостављање ефективних мера информационе безбедности.

4. Обим ревизије

Субјект ревизије је било Министарства државне управе и локалне самоуправе у периоду 2020-2023. године.

Поступке ревизије: прикупљање доказа, доношење налаза и закључака, писање извештаја, спровели смо од јануара до јуна 2024. године.

5. Методологија у поступку рада

Да бисмо одговорили на ревизорска питања, анализирали смо законску и подзаконску регулативу, користили стручну литературу (WGITA – IDI Handbook on IT Audit for Supreme Audit Institutions[5]), као и све податке добијене извора информација (органа) и од субјекта. Анализирали смо податке и информације за период од 2020. до 2023. године.

У циљу потврђивања информација из документације и прикупљања података који нису доступни у документима, обавили смо интервјуе и послали анкете и упитнике органима који имају обавезу објављивања скупова отворених података.

Детаљнији опис коришћене методологије дат је у Прилогу 1

[5] INTOSAI Радна група за ИТ ревизију.

III Опис предмета ревизије

Отворени подаци представљају информације/податке које генерише у овом случају јавни сектор у Републици Србији и који су слободно доступни свима, без ограничења ауторских права, патената или других механизама контроле приступа.

Портал отворених података је кључни инструмент који обухвата и објављује различите скупове података повезане са активностима владе. Током времена, појавили су се питања везана за доступност, тачност, потпуност, информациону безбедност и корисност података доступних на порталу. Ова питања могу утицати на веродостојност и корисност ових података, што може потенцијално угрозити јавно поверење и спречити остваривање жељених циљева транспарентности и одговорности.

Када је реч о отвореним подацима, постоји читав низ питања које треба имати у виду, нарочито онај који ради на припреми и касније објављивању тих података. У овом извештају, а и иначе, пажња је усмерена на податке које ствара, генерише јавни сектор. Циљ отварања података јесте најчешће корист за грађане, али и подстицање иновација, израда и употреба апликација које са једне стране грађанима нуде лаку и брзу употребу тих података, са друге стране омогућавају у појединим случајевима и развој нових услуга, доприносе у неким случајевима решавању неких друштвених проблема итд. Али, важно је да процес одабира, припреме и објављивања података подразумева да се подаци ажурирају током периода коришћења и буду увек тачни и употребљиви за одређену сврху. Такође, неопходно је да подаци буду објављени у машински читљивом формату. Није вероватно очекивати заинтересованост других физичких или правних лица да уложе напоре и средства у нешто што је „ад-хок“ природе, другим речима да је скуп података објављен само у једном тренутку и да се током времена више неће мењати, нити ће бити креиран други скуп који се односи на исто питање (на пример буџет неке локалне самоуправе може бити објављен у форми отворених података, али је тешко очекивати неку заинтересованост или корист за грађане, уколико се подаци о ребалансу, буџетима у наредним годинама не објављују ажурно и континуирано; или, тешко је очекивати да ће неко приступити изради апликације која обавештава кориснике о кретању возила градског превоза, уколико се подаци о кретању возила не ажурирају у реалном времену). На крају, иако ништа мање важно је и питање безбедности тих података, да ли су мере информационе безбедности такве да гарантују интегритет и заштиту тих података.

Отворени подаци треба да имају следеће основне функционалности:

- **Доступност**

По подацима који се могу наћи на Порталу отворених података, а и подацима које је доставила Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, само је 95 органа објавило сетове отворених података (број сетова варира од органа до органа). Од тог броја већину чине јединице локалне самоуправе (њих је 55 – што је нешто мање од трећина укупног броја). На порталу се, као пример могућих корисних информација за грађане, не налазе подаци о јавном градском превозу (кретање возила, ред вожње, која су возила доступна инвалидима итд.), затим подаци о слободним паркинг местима, ценама, итд.).

Како је прописано Законом о електронској управи, у члану 27., орган је дужан да на Порталу отворених података објављује отворене податке из делокруга своје надлежности на начин који омогућава њихово лако претраживање и поновну употребу.

У сврху поновне употребе орган нема обавезу да отворене податке изради или прилагоди ако то захтева несразмеран утрошак времена или средстава.

Тачност

За тачност података одговара сваки од органа који је податке објавио.

Како је прописано Уредбом о начину рада Портала отворених података, у члану 4, орган је дужан да врши благовремену и тачну обраду постављеног скупа података на Порталу.

Ажурност

Како је прописано Уредбом о начину рада Портала отворених података, у члану 4, орган је дужан да редовно врши контролу ажурности свих података и без одлагања изврши потребне измене, а најмање једном годишње, и о томе обавести надлежни орган.

Употребљивост

Нису сви отворени подаци употребљиви. Најчешће, због неразумевања или мањка комуникације са заинтересованим странама, неорганизовања скупова посвећеним отвореним подацима (на пример хакатони), долази до тога да се неки подаци објаве као отворени подаци више због испуњавања законске обавезе, или учешћа у неком тренутном пројекту, него због реалног циља да се ти подаци поново користе на добробит грађана, друштва, иновација, економске користи итд.

Као добре примере, већ смо у претходним ревизијама утврдили корист од отварања података у градском превозу. Сличан закључак се може донети када су у питању подаци везани за услуге паркинга у градовима.

Такође, отворени подаци могу бити од велике користи у области здравства (епидемиолошки подаци, подаци о доступним лековима, доступним местима за одређене лекарске прегледе, итд.).

Могу бити корисни у саобраћају (саобраћајни услови – радови на путу, саобраћајне гужве, алтернативни правци итд.).

У извештају се већ налазе примери који се односе на јавну управу (транспарентност када су у питању буџети, итд.).

Важни су и примери у области екологије (подаци о шумама, загађености ваздуха, река, језера итд.)

Не мање важне су и информације намењене инвалидима (доступност објектима, приступачност јавном превозу итд.)

Када су у питању категорије вредних скупова отворених података, у службеном листу ЕУ, од 26.06.2019. год, број I172 (/79) наведени су:

1. геопросторни подаци;
2. посматрање Земље и животна средина;
3. метеоролошки подаци;

4. статистика;
5. компаније и власништво компанија;
6. мобилност.

Машински читљив формат

Како је наведено у документу „Стандард квалитета сетова података и случајева коришћења“, Портал отворених података - препоручени формати су:

Геопросторни подаци

GeoJSON је стандардни отворен формат за кодирање колекција једноставних географских подешавања уз њихове не-просторне атрибуте коришћењем ЈаваСцрипт Објецт Нотације. Подешавања укључују тачке(отуда адресе и локације), изломљене линије (отуда улице, аутопутеви и границе), полигоне (државе, провинције, површине земље), и вишечлане колекције ових типова. GeoJSON подешавањима једино није потребна репрезентација ентитета физичких речи; мобилно рутирање и апликације за навигацију, на пример, могу описати њихову покривеност услуга коришћењем GeoJSON -а.

KML датотека је везана за Google Earth. Ради се о датотеци у XML формату, која може садржавати различите геоподатке (само једну тачку, image overlay, 3D објекте и све остале објекте које можемо видети u Google Earthu)

Шифарници

Датотека са одвојеним вредностима (CSV) је једноставно линија података, при чему свака тачка података одвојена од наредне зарезом. CSV је савршен за табеларне податке и може се лако учитати и сачувати из апликација као што је Excel, чинећи га доступним корисницима. Иако CSV не одржава форматирање и графике као што су Excel формати, то је отворен, стројно читљив формат. CSV представља најједноставнији формат који и даље подржава широку поновну употребу отворених података. Другим речима, CSV је "најнижи заједнички именитељ" за отворене податке - отворени подаци требају бити доступни у овом формату кад год је то могуће.

ODS је табеларни формат датотеке који користи OpenOffice/StarOffice. ODS је OASIS форматирана датотека, која се очекује да постане стандардни формат датотеке за дељење докумената. ODS датотеке такође могу отворити Microsoft Excel ако има OpenXML/ODF Translator Add-in. ODS датотеке чувају информације тако да се могу распоређивати у колоне и ћелије.

Датотека са XLSX екстензијом датотеке представља датотеку табеле Microsoft Excel Open XML. То је датотека са табелом засноване на XML-у створена од стране Microsoft Excel верзије 2007 и касније. XLSX датотеке организују податке у ћелијама које су ускладиштене на радним листовима, које се заправо чувају у радним свесцима, а то су датотеке које садрже више радних листова. Ћелије се постављају редовима и колонама и могу садржавати стилове, форматирање, математичке функције и још много

тога. Датотеке таблица направљене у ранијим верзијама Excel-а се чувају у XLS формату. Excel датотеке које подржавају макрое су XLSM датотеке.[6]

Информациона безбедност

Канцеларија за информационе технологије и електронску управу је као Надлежни орган дужна је да омогући креирање, обраду и ажурирање садржаја од стране органа. Надлежни орган дужан је да именује најмање једног администратора Портала. Орган је дужан да именује администратора органа, који уређује садржај органа на Порталу, а којем администратор Портала додељује одговарајући ниво приступа. Потребно је оценити да ли су примењене одговарајуће мере информационе безбедности. Такође, потребно је и оценити да ли су објављени подаци у складу са Законом о заштити података о личности.

У поступку ревизије није било испитивања да ли: (1) финансијски извештаји субјекта ревизије објективно и истинито приказују њихово финансијско стање, резултате пословања и новчане токове, у складу са прихваћеним рачуноводственим начелима и стандардима; (2) су финансијске трансакције и одлуке у вези са примањима, приходима, расходима и издацима извршене у складу са законом и другим прописима и за планиране сврхе.

Када су у питању информациони системи, предмет ревизије био је Портал отворених података.

Ревизијом је обухваћен период од 2020. до 2023. године.

[6] Стандард квалитета сетова података и случајева коришћења, Портал отворених података.

1. Законодавни и институционални оквир

Отварање података у поседу јавних институција ради њихове поновне употребе стратешко је опредељење Владе Србије, о чему сведочи и то што Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2015. до 2018, као и акциони планови за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за 2016-2017. и 2018-2020. годину садрже посебна поглавља посвећена отварању података.

Европска унија међу првима је препознала значај отварања података у поседу органа јавне власти, па је још 2003. године донела Директиву о поновној употреби информација јавног сектора. Последњом изменом поменуте Директиве наглашава се да отворени подаци означавају податке у отвореном формату који свако може слободно да користи, поново користи и дели у било коју сврху. Политике отворених података које подстичу широку доступност и поновну употребу информација из јавног сектора у приватне или комерцијалне сврхе, са минималним или без законских, техничких или финансијских ограничења, и које промовишу циркулацију информација не само за економске оператере, већ првенствено за јавност, може да игра важну улогу у промовисању друштвеног ангажовања, и да покрене и промовише развој нових услуга заснованих на новим начинима комбиновања и коришћења таквих информација.[7]

Обавеза објављивања отворених података од стране органа је прописана Законом о електронској управи и Уредбом о начину рада Портала отворених података, а надзор врши Министарство државне управе и локалне самоуправе. Како је прописано Законом о електронској управи[8] Орган (државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије, органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења) је дужан да на Порталу отворених података објављује отворене податке из делокруга своје надлежности на начин који омогућава њихово лако претраживање и поновну употребу. У сврху поновне употребе орган нема обавезу да отворене податке изради или прилагоди ако то захтева несразмеран утрошак времена или средстава. Приступ подацима из става 1. овог члана омогућен је без накнаде. Портал отворених података води и одржава надлежни орган. Ближе услове о успостављању и начину рада Портала отворених података, укључујући организационе и техничке стандарде, уређује Влада[9].

Истим Законом је прописано да Орган омогућава поновну употребу података у машински читљивом облику и отвореном облику у складу са слободном лиценцом, осим ако посебним законом није другачије утврђено. Слободна лиценца омогућава слободну поновну употребу, у комерцијалне или некомерцијалне сврхе, које укључују умножавање, дистрибуцију, стављање на располагање трећим лицима, прилагођавање и повезивање са другим подацима, интегрисање у пословне процесе, производе и сервисе, измене, као и друге поновне употребе. Слободна лиценца обавезује на упућивање на извор података, укључујући назив органа који је податке учинио доступним за поновну употребу, датум преузимања, адресу на којој се подаци могу преузети, као и јасну ознаку свих измена, уређивања или новог дизајна преузетих података[10].

[7] ДИРЕКТИВА (ЕУ) 2019/1024 ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 20. јуна 2019. о отвореним подацима и поновној употреби информација јавног сектора.
[8] "Службени гласник РС", број 27 од 6. априла 2018. године.
[9] Члан 27 Закона.
[10] Члан 26 Закона.

Ради успостављања електронске управе орган је, између осталог, дужан и да: 1) успостави одговарајућу организацију послова и радних задатака за електронску управу; 2) обезбеди кадрове који имају неопходну стручност, искуство и квалификације за примену административних и управљачких процедура које одговарају стандардима и који су прошли одговарајућу обуку у области коришћења информационо-комуникационих технологија, информационе безбедности, заштите података о личности, информација од јавног значаја и отворених података; 3) обезбеди одговарајућу опрему и софтверска решења за послове које обавља; 4) успостави механизам за ауторизовани приступ систему; 5) испуни услове информационе безбедности у складу са законом, и друго.[11]

Надзор над спровођењем овог закона и на основу њега донетих прописа врши министарство надлежно за развој електронске управе.[12]

Уредбом о начину рада Портала отворених података[13] уређују се ближи услови о успостављању и начину рада Портала отворених података укључујући организационе и техничке стандарде, као и друга питања од значаја за функционисање Портала отворених података – на коме информације о скуповима отворених података објављују државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије, органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења.

Када је у питању управљање порталом, Уредбом је прописано да је Служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе (у даљем тексту: надлежни орган) дужна је да обезбеди несметан и континуиран рад Портала и техничку подршку органима. Надлежни орган дужан је да омогући креирање, обраду и ажурирање садржаја од стране органа. Надлежни орган дужан је да именује најмање једног администратора Портала. Орган је дужан да именује администратора органа, који уређује садржај органа на Порталу, а којем администратор Портала додељује одговарајући ниво приступа[14].

Такође, Уредбом је прописано да је Орган дужан да: 1) скуп података објављује у машински читљивим форматима; 2) у року од три радна дана обавести администратора Портала о свакој промени у вези уредника Портала; 3) врши благовремену и тачну обраду постављеног скупа података на Порталу; 4) редовно врши контролу ажурности свих података и без одлагања изврши потребне измене, а најмање једном годишње, и о томе обавести надлежни орган; и 5) да сваку неправилност у раду Портала без одлагања пријави надлежном органу.[15]

Законом о министарствима[16] је прописано да Министарство државне управе и локалне самоуправе обавља послове државне управе који се односе на: систем државне управе и организацију и рад министарстава, посебних организација, јавних агенција и јавних служби; Заштитника грађана; управну инспекцију; управни поступак; развој електронске управе; припрему закона, других прописа, стандарда и мера у области електронске управе; изборе за републичке органе; радне односе и плате у државним органима; радне односе и плате у јавним агенцијама и јавним службама; државни стручни испит; изградњу капацитета и стручно усавршавање запослених у државним

[11] Члан 31 Закона.
[12] Члан 43 Закона.
[13] „Службени гласник РС“, број 104/18.
[14] Члан 2 Уредбе.
[15] Члан 4 Уредбе.
[16] „Службени гласник РС“, бр. 128/20, 116/22 і 92/23 – др. закон.

органима; матичне књиге; регистар грађана; печате, политичко организовање; регистар политичких странака; непосредно изјашњавање грађана; јединствени бирачки списак, као и друге послове одређене законом. Даље, Министарство државне управе и локалне самоуправе обавља послове државне управе који се односе на: систем локалне самоуправе и територијалне аутономије; усмеравање и подршку јединицама локалне самоуправе у обезбеђивању законитости и ефикасности рада; изградњу капацитета и стручно усавршавање запослених у органима јединица локалне самоуправе; радне односе и плате у јединицама локалне самоуправе и аутономним покрајинама; територијалну организацију Републике Србије, као и друге послове одређене законом.[17]

Канцеларија за информационе технологије и електронску управу је као Надлежни орган дужна је да омогући креирање, обраду и ажурирање садржаја од стране органа. Надлежни орган дужан је да именује најмање једног администратора Портала. Орган је дужан да именује администратора органа, који уређује садржај органа на Порталу, а којем администратор Портала додељује одговарајући ниво приступа. Потребно је оценити да ли су примењене одговарајуће мере информационе безбедности. Такође, потребно је и оценити да ли су објављени подаци у складу са Законом о заштити података о личности.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ДРЖАВНЕ УПРАВЕ
И ЛОКАЛНЕ
САМОУПРАВЕ

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЕЛЕКТРОНСКУ УПРАВУ
Дигитализујемо Србију

Канцеларија за информационе технологије и електронску управу образована као служба Владе дана 05.08.2017. године, Уредбом о Канцеларији за информационе технологије и електронску управу[18], наставља рад као посебна организација, у складу са делокругом утврђеним чланом 28 тачка 11) и чланом 38а Закона о министарствима[19].

Национални Портал отворених података (data.gov.rs) представља место на коме се објављују скупови отворених података у поседу државних органа Републике Србије (што обухвата органе државне управе, аутономних покрајина и локалне самоуправе, као и организације којима је поверено вршење јавних овлашћења – нпр. Влада, министарства, општине, агенције, регулаторна тела, установе и комунална предузећа и други).

[17] Члан 11 Закона.
[18] „Службени гласник РС“, бр. 73/17, 8/19.
[19] „Службени гласник РС“, бр. 128/20, 116/22.

Портал отворених података замишљен је не само као репозиторијум отворених података државних органа, већ и као место интеракције са заједницом која те податке користи. Осим могућности свеобухватног претраживања објављених скупова података, портал корисницима нуди могућност праћења активности државних органа који објављују податке, као и могућност дискусије о објављеним подацима.

Садржаји портала доступни су програмерима путем апликативног програмског интерфејса (API).

Такође, на порталу је заинтересованим посетиоцима омогућено да стекну увид у потенцијал отворених података, кроз представљање конкретних примера употребе објављених скупова података – било да се ради о мобилним или веб-апликацијама које употребљавају отворене податке, различитим визуелизацијама, мапама или другим облицима поновне употребе.[20]

[20] https://data.gov.rs/sr/discover/

IV Закључци

У овом поглављу износимо закључке до којих смо дошли спроводећи ревизију сврсисходности на тему „Отворени подаци“, код субјекта ревизије:

Министарство државне управе и локалне самоуправе, Београд

Донети закључци представљају одговоре на постављена ревизијска питања, дефинисана у делу извештаја II Увод – 2. Циљ ревизије. Закључци су донети на основу утврђених налаза – сваки закључак је изведен на основу припадајућих налаза.

ЗАКЉУЧАК 1: Подаци у поседу државних органа Републике Србије треба да буду доступнији грађанима и другим заинтересованим странама у већој мери него што је то данас случај. Потребно је успоставити одговарајуће процедуре и обезбедити стручна лица за администрацију. Министарство државне управе нема механизам за повећање броја објављених података и надзор над спровођењем Закона о електронској управи.

Наш закључак заснивамо на следећим налазима:

Налаз 1.1: Процес припреме и објављивања скупова отворених података није уређен на одговарајући начин

Органи нису уредили посао припреме и објављивања скупова отворених података на одговарајући начин због недовољног знања о отвореним подацима и недостатка стручног кадра. Овај посао захтева успостављање одговарајућих процедура, именовање администратора органа који ће обављати тај посао, похађање одговарајуће обуке за тај посао и упознавање свих учесника у процесу (руководећих лица, служби које припремају скупове података итд.) са концептом отворених података и њиховом сврхом.

Анализом достављених података од стране органа који су одговорили на упитник, утврђено је да је када су у питању јединице локалне самоуправе, од 86 колико је одговорило на упитник, 22 ЈЛС одговориле да су објављивали неке скупове података на Порталу отворених података, али су само две навеле да су тај посао уредиле процедурама.

По подацима који се могу наћи на Порталу отворених података, а и подацима које је доставила Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, 55 јединица локалне самоуправе је објављивало скупове података на Порталу (што је нешто мање од трећине укупног броја).

Међутим, када се упореде одговори јединица локалне самоуправе, са подацима са Портала отворених набавки које је доставила Канцеларија за информационе технологије и електронску управу утврђено је да постоји девет ЈЛС који су навели да нису објављивали отворене податке на Порталу, а то заправо јесу учинили. Са друге стране, једна локална самоуправа је навела да јесте објављивала отворене податке на Порталу, али је нема у евиденцији достављеној од стране Канцеларије за информационе технологије.

Анализом података добијених од ЈЛС, и података добијених од Канцеларије, утврђено је да постоји једанаест ЈЛС које су навеле да немају администратора који обавља послове објављивања отворених података, а на Порталу имају објављене скупове отворених података.

Када су у питању обуке које су организоване у циљу веће стручне оспособљености запослених, 39 јединица локалних самоуправа је навело да су организовали или су њихови запослени похађали обуке на ту тему.

Анализом достављених података од стране органа који су одговорили на упитник, односи се на органе на републичком нивоу – агенције, јавна предузећа итд. сви су навели да нису објављивали скупове података на Порталу отворених података, укупно је то 22 органа, колико је одговорило на упитник (од 36 на чије је адресе послат упитник).

Анализом података утврђено је у овом скупу органа да је само један орган навео да су именовали администратора који обавља послове објављивања отворених података, али на Порталу немају објављене скупове отворених података.

У одговорима, два органа су навела да су им подаци у машински читљивом формату, али на Порталу немају објављене скупове отворених података.

Један орган је навео да податке објављују на свом порталу, али се из каснијег објашњења може закључити да се не ради о отвореним подацима, већ да постоји могућност извоза података са сајта органа у xlsx, csv формате.

Иако нису објављивали податке на Порталу, два органа у одговорима наводе да имају процедуре за проверу тачности података.

Када су у питању обуке које су организоване у циљу веће стручне оспособљености запослених, 4 органа наводе да су организовали или спровели обуке, без навођења које, један орган је навео да су запослени похађали ИТ обуке, а један да су похађали обуку у вези заштите података.

Један од органа је у упитнику навео: „Нисмо покушавали објављивање. До сада нисмо упознати са концептом отворених података, порталом, регулативом, могућностима коришћења.“

Анализом достављених података од стране органа који су одговорили на упитник, утврђено је да је када су у питању јавна комунална предузећа, дакле предузећа чији су оснивачи јединице локалне самоуправе, од 85 органа који су одговорили на упитник, 7 ЈКП су навела да су објављивали неке скупове података на Порталу отворених података, али је провером на Порталу установљено да од тих 7, 6 предузећа није објавило податке, а једно предузеће јесте, али у пдф формату, и то податке који нису употребљиви у смислу поновне употребе.

Да су објављивали отворене податке на неким другим порталима навело је 28 предузећа. Међутим, у питању нису отворени подаци, већ подаци који се, у сврху веће транспарентности у раду, објављују на матичном порталу, порталу јавних набавки, порталу повереника за информације од јавног значаја, порталу АПР итд.

Када су у питању процедуре за објављивање, 15 предузећа је навело да их је усвојило, али је од тог броја само једно предузеће објавило податке на Порталу отворених података, као што је већ речено у пдф формату, и то податке који нису употребљиви у смислу поновне употребе.

Анализом добијених података, утврђено је да постоји 23 ЈКП које су навеле да имају администратора који обавља послове објављивања отворених података, а на Порталу немају објављене скупове отворених података.

Да су предузимали мере и активности како би обезбедили кадрове који имају неопходну стручност, искуство и квалификације за примену административних и

управљачких процедура које одговарају стандардима и који су прошли одговарајућу обуку у области коришћења информационо-комуникационих технологија, информационе безбедности, заштите података о личности, информација од јавног значаја и отворених података, навело је 47 ЈКП. Међутим, обуке су се односиле на обуке из области заштите података о личности, обуке интерних проверивача у систему менаџмента безбедности информација, информација од јавног значаја. Не и обуке у вези отворених података.

Када је у питању формат отворених података, 34 ЈКП је навело да су подаци у машински читљивом формату, од тога 33 њих уопште нису ни објављивали податке до сада, а једно предузеће јесте објавило податке али нису у машински читљивом формату.

Анализом достављених података од стране организација обавезног социјалног осигурања које су одговориле на упитник, утврђено је да од 35 организација које су одговориле на упитник, четири су навеле да су објављивале неке скупове података на Порталу отворених података, али је провером на Порталу установљено да су на Порталу објављени скупови података само једне од четири које су навеле да су податке објавили.

Да су објављивали отворене податке на неким другим порталима навело је 13 организација. Међутим, у питању нису отворени подаци, већ подаци који се, у сврху веће транспарентности у раду, објављују на матичном порталу, порталу јавних набавки, порталу повереника за информације од јавног значаја, итд.

Када су у питању процедуре за објављивање, 5 организација је навело да их је усвојило, али њихових отворених података нема на Порталу отворених података, такође, две организације се навеле да то у ствари нису процедуре које односе на отворене податке.

Анализом добијених података, утврђено је да је 10 организација навело да имају администратора који обавља послове објављивања отворених података, а на Порталу само две од тих десет имају објављене скупове отворених података.

Да су предузимали мере и активности како би обезбедили кадрове који имају неопходну стручност, искуство и квалификације за примену административних и управљачких процедура које одговарају стандардима и који су прошли одговарајућу обуку у области коришћења информационо-комуникационих технологија, информационе безбедности, заштите података о личности, информација од јавног значаја и отворених података, навело је 15 организација. Међутим, обуке су се односиле на обуке из области заштите података о личности, обуке интерних проверивача у систему менаџмента безбедности информација, информација од јавног значаја. Не и обуке у вези отворених података.

Када је у питању формат отворених података, 7 организација је навело да подаци нису у машински читљивом формату, али од тога само једна организација је објавила податке на Порталу, док остале организације уопште нису ни објављивали податке до сада.

На Порталу, је у тренутку писања извештаја, укупно 97 органа објавило податке. Ради прикупљања потребних информација, упитници су послати на 339 адреса. На упитник је одговорило 226 органа. Од тог броја, 33 органа је навело да је објавило податке на Порталу отворених података. Да имају процедуре које уређују тај посао, навело је 24 органа. Када су у питању администратори органа за отварање података, 62 органа је навело да су их именовали, а 105 органа је навело да су запослени на тим пословима похађали обуку.

Табела број 2: Резултати упитника

	Број адреса	Укупно одговорили	Навели да су објавили податке	Навели да имају процедуре	Навели да су именовали администратора органа	Навели да су запослени похађали обуке
ЈЛС	144	84	22	2	28	39
Реп.ниво	36	22	0	2	1	4
ЈКП	143	85	7	15	23	47
ООСО	46	35	4	5	10	15
Укупно	**369**	**226**	**33**	**24**	**62**	**105**

Процес објављивања скупова отворених података, када је у питању њихова доступност, подразумева да тај посао буде уређен одговарајућим процедурама. Треба да буде именован администратор органа који обавља тај посао. Администратор треба да је похађао одговарајућу обуку.

Другим речима, орган треба да предузме све мере и активности да обезбеди кадрове који имају неопходну стручност, искуство и квалификације за примену административних и управљачких процедура које одговарају стандардима. Ти кадрови треба да су прошли одговарајућу обуку у области коришћења информационо-комуникационих технологија, информационе безбедности, заштите података о личности, информација од јавног значаја и отворених података.

Такође, сви други учесници у процесу, као што су руководећа лица и службе које припремају скупове података, треба да буду упознати са тим шта су отворени подаци и која је њихова сврха.

Иако на Порталу постоји документ Упутство за регистрацију и постављање скупова података[21], на основу анализираних одговора и података са Портала, може се закључити да тај документ примењује мали број органа.

Законом о електронској управи, у члану 27. је прописано да је орган дужан да на Порталу отворених података објављује отворене податке из делокруга своје надлежности на начин који омогућава њихово лако претраживање и поновну употребу.

У сврху поновне употребе орган нема обавезу да отворене податке изради или прилагоди ако то захтева несразмеран утрошак времена или средстава .

Приступ подацима из става 1. овог члана омогућен је без накнаде.

Препорука 1: Препоручујемо Министарству државне управе и локалне самоуправе да органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега упознавање са појмом отворених података, начином на који се они објављују на Порталу отворених података и израдом процедура које уређују тај процес.

[21] https://data.gov.rs/_themes/govrs/doc/uputstvo-za-registraciju-i-postavljanje-skupova-podataka.pdf

Налаз 1.2: Министарство државне управе и локалне самоуправе нема механизам који за циљ има повећање броја органа који су објавили отворене податке и повећање броја скупова података код сваког органа појединачно

Министарство државне управе и локалне самоуправе нема механизам који за циљ има повећање броја органа који су објавили отворене податке и повећање броја скупова података код сваког органа појединачно. Узрок је непостојање одговарајуће кадровска структура неопходне ради надзора над применом Закона о електронској управи и неусклађеност активности Министарства државне управе и локалне самоуправе и Канцеларије за информационе технологије и електронску управу када су у питању послови објављивања отворених података.

У периоду 2020.-2022. године, у оквиру Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, Програмом развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године и Акционим планом за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године, као институција одговорна за координацију и извештавање било је одређено Министарство државне управе и локалне самоуправе. Као институција задужена за праћење и контролу реализације одређена је Канцеларија за информационе технологије и електронску управу.

Уредбом је у члану 2. прописано да је Служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе (у даљем тексту: надлежни орган) дужна да обезбеди несметан и континуиран рад Портала и техничку подршку органима. Надлежни орган дужан је да омогући креирање, обраду и ажурирање садржаја од стране органа. Надлежни орган дужан је да именује најмање једног администратора Портала. [22]

Служба Владе је Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, и како је прописано уредбом, њена улога је да обезбеди несметан рад Портала. Како је прописано Законом о електронској управи, обавезе органа су да објављују отворене податке, а надзор да применом закона, па самим тим и над тиме колико органа је објавило податке, колико скупова података итд. је обавеза Министарства државне управе и локалне самоуправе.

[22] Уредба о начину рада Портала отворених података.

Слика број 1: Приказ Посебног циља 4 из Акционим планом за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године[23]

Посебни циљ 4: Отворене податка у јавној управи							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Канцеларија за информационе технологије и електронску управу							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2020. години	Циљана вредност у 2021. години	Циљана вредност у 2022. години
Број скупова података доступних на Порталу отворених података	Број	Портал отворених података - ИТЕ	250	2019	350	500	750
Број корисника Портала отворених података	број	Портал отворених података	500	2019.	800	1000	1200

Мера 4.1: Обезбеђење имплементације законског оквира за отворене податке							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: ИТЕ							
Период спровођења: 2020-2022			Тип мере: регулаторна				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2020. години	Циљана вредност у 2021. години	Циљана вредност у 2022. години
Број органа јавне управе и других имаоца јавних овлашћења који деле/објављују отворене податке на Порталу отворених података	Број	Портал отворених података - ИТЕ	33	2019.	60	80	100

24

Мера 4.2: Унапређење Портала отворених података							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: ИТЕ							
Период спровођења: 2020.			Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2020. години	Циљана вредност у 2021. години	Циљана вредност у 2022. години
Број машински читљивих сетови података који су објављени на Порталу отворених података и који се редовно ажурирају	број	Портал отворених података - ИТЕ	0	2019.	2400	2800	3200

Истим документом, Акционим планом за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици 2020-2022. године, дефинисане су активности које се односе на формирање посебне организационе јединице у Канцеларији за информационе технологије и електронску управу, израда Методологије и стандарда за отварање података и Подршка раду Радне групе за отворене податке, иако је како је већ речено улога Канцеларије за информационе технологије и електронску управу да само обезбеди несметан рад Портала. Чак је, како је прописано Законом о електронској управи, Министарство државне управе и локалне самоуправе обавезно да врши надзор и над радом Канцеларије за информационе технологије и електронску управу када су у питању отворени подаци.

[23] Извор за слике: Акциони план за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године.

[24] Програм развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године и Акциони план за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици.

Слика број 2: Активности из Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020 до 2022. године[25]

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2020	2021	2022
4.1.1 Формирање посебне организационе јединице у ИТЕ за отворене податке и Портал отворених података у циљу пружања подршке институцијама да отварају податке у машински читљивом формату, а ради обезбеђења одрживости иницијативе за отварање података;	ИТЕ		1. квартал 2020.	Средства нису потребна	0614/0001			
4.1.2 Израда методологије и стандарда за отварање података са дефинисањем приоритетних скупова података;	ИТЕ		4. квартал 2020.	Средства нису обезбеђена (500 хиљади РСД – (планирано обезбеђење средстава из донација)		500		
4.1.3 Подршка раду Радној групи за отворене податке у циљу израде Годишњег програма отварања података јавне управе, праћење	ИТЕ		4. квартал 2022.	Средства нису потребна	0614/0001			
реализације и пружање подршке институцијама у отварању података.								

[26]

Даље, дефинисане су активности које се односе на сарадњу са приватним сектором, организацијама цивилног друштва, школе отворених података итд.

У ревидираном периоду, нису документоване активности које су наведене у претходним табелама, тј. у Програму развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године и Акционом плану за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици.

Такође, нису ни достигнути неки од циљева који су постављени, као што је на пример број органа јавне управе који су објавили податке – на крају 2022. године циљ је био 100, а 2024, у тренутку писања овог извештаја тај број је 97.

[25] Акциони план за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године.

[26] Програм развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године и Акциони план за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици.

Слика број 3: Активности из Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020 до 2022. године[27]

Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин		
						2020	2021	2022
4.3.1 Анализа начина укључивања приватног сектора у иницијативу отварања података;	ИТЕ	НАЛЕД Привредна комора Србије (ПКС)	2. квартал 2020.	Средства нису обезбеђена (0.5 милиона РСД– (планирано обезбеђење средстава из донација)		500		
4.3.2 Пружање подршке организацијама цивилног друштва и високошколским установама за пројекте који се заснивају на поновној употреби и промоцији отворених података;	ИТЕ		3. квартал 2020.	Средства нису потребна	0614/0001			
4.3.3 Спровођење активности у оквиру Изазова отворених података;	ИТЕ		4. квартал 2022.	Средства нису обезбеђена (0.5 милиона РСД– (планирано обезбеђење средстава из донација)		250	250	
4.3.4 Спровођење активности у оквиру Недеље отворених података;	ИТЕ		4. квартал 2022.	Средства нису потребна	0614/0001			
4.3.5 Школа отворених података (за јавни, приватни, цивилни, академски сектор и медије);	ИТЕ		4. квартал 2022.	Средства нису потребна	0614/0001			
4.3.6 Спровођење промотивних активности.	ИТЕ		4. квартал 2022.	Средства нису потребна	0614/0001			

Програмом развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2023. до 2025. године са акционим планом за његово спровођење постављени су и неки конкретни циљеви, а у вези отворених података.

Табела број 3: Табеларни приказ посебног циља 1.4 за период 2023-2025. године

ПОСЕБАН ЦИЉ 1.4.	**Отварање података у јавној управи**						
ИНСТИТУЦИЈА ОДГОВОРНА ЗА ПРАЋЕЊЕ И КОНТРОЛУ СПРОВОЂЕЊА			**КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЕЛЕКТРОНСКУ УПРАВУ**				
Показатељ исхода 1	**Јединица мере**	**Извор провере**	**Почетна вредност**	**Базна година**	**ЦВ у 2023.**	**ЦВ у 2024.**	**ЦВ у 2025.**
	Број ресурса доступних на Порталу отворених података	Извештај Портала отворених података https://data.gov.rs/sr/	**5995**	**2022.**	**6.500**	**7.200**	**8.000**
Показатељ исхода 2	**Број посета Порталу отворених података**	„Гуглова” аналитика, Матомо бесплатна (ГПЛ лиценца) софтверска платформа за веб-аналитику	**285795**	**2022.**	**300.000**	**335.000**	**400.000**

[27] Акциони план за спровођење Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2020. до 2022. године.

Као што се у табели може видети, као институција одговорна за праћење и контролу спровођења наведена је Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, иако је према важећем Закону о електронској управи, Министарство државне управе и локалне самоуправе надлежно за надзор над применом овог Закона, и на основу њега донетих прописа, с једне стране, а с друге стране, како је то прописано Уредбом о начину рада Портала отворених података (члан 2.):

„Управљање Порталом

Члан 2.

Служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе (у даљем тексту: надлежни орган) дужна је да обезбеди несметан и континуиран рад Портала и техничку подршку органима.

Надлежни орган дужан је да омогући креирање, обраду и ажурирање садржаја од стране органа.“

Другим речима, Канцеларија је дужна да обезбеди несметан рад Портала. Не да контролише спровођење. То је, у складу са Законом о електронској управи, кроз механизам надзора, одговорност Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Према речима запослених у Канцеларији и МДУЛС, и у пракси је постојала неусаглашеност када су у питању активности органа са једне стране, и Министарства и Канцеларије са друге стране. Тако су, у склопу пројеката реализованог уз подршку невладиних организација 2020. и 2021. године управо представници Канцеларије организовали радионице и обуке на тему отварања података, нарочито када су у питању локалне самоуправе, а не представници Министарства.

Слично је и када је у питању мера 1.4.1.

Табела број 4: Табеларни приказ мере 1.4.1.

МЕРА	**1.4.1.**	**Обезбеђење имплементације законодавног оквира за отворене податке**			
Институција одговорна за праћење и контролу спровођења			КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЕЛЕКТРОНСКУ УПРАВУ		
Период спровођења		2023–2025	**Тип мере**	1. Регулаторна	
Показатељ резултата 1.	**Јединица мере**		**Извор провере**		
	Број органа који деле/објављују отворене податке на Порталу отворених података		Извештај Портала отворених података https://data.gov.rs/sr/		
	Базна година	**Почетна вредност**	**Циљана вредност 2023.**	**Циљана вредност 2024.**	**Циљана вредност 2025.**
	2022.	83	100	115	130
Процена финансијских средстава		88.401.000	**Извор средстава**	Буџет РС, донаторска подршка	
Ефекат на буџет		Ближе прецизирано у АП			

И овде је као институција одговорна за праћење и контролу спровођења наведена, Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, а не Министарство државне управе и локалне самоуправе.

Наведеним програмом, и када је у питању мера 1.4.2. је као институција одговорна за праћење и контролу спровођења наведена, Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, а не Министарство државне управе и локалне самоуправе.

Табела број 5: Табеларни приказ мере 1.4.2

МЕРА	**1.4.2.**	**Подршка коришћењу отворених података**			
Институција одговорна за праћење и контролу спровођење			КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЕЛЕКТРОНСКУ УПРАВУ		
Период спровођења	2023–2025	**Тип мере**	3. Информативно-едукативна		
Показатељ резултата 1.	**Јединица мере**		**Извор провере**		
	Број организованих хакатона, дататона, недеља отворених података и изазова отворених података у једној календарској години		Извештај Канцеларије за информационе технологије и електронску управу о спроведеним активностима		
	Базна година	**Почетна вредност**	**Циљана вредност 2023.**	**Циљана вредност 2024.**	**Циљана вредност 2025.**
	2022.	10	14	20	25
Показатељ резултата 2.	**Јединица мере**		**Извор провере**		
	Број органа којима је пружена подршка за отварање и/или поновно коришћење отворених података		Извештај о спроведеним обукама и другој врсти подршке Канцеларије за информационе технологије и електронску управу		
	Базна година	**Почетна вредност**	**Циљана вредност 2023.**	**Циљана вредност 2024.**	**Циљана вредност 2025.**
	2022.	28	38	50	62
Процена финансијских средстава		62.640.000	**Извор средстава**	Буџет РС, донаторска подршка	
Ефекат на буџет		Ближе прецизирано у АП			

Предлогом Програма развоја Е-управе за период 2023.-2025. као један од циљева је наведено:

„Отварање података у јавној управи

Програмом се предвиђају значајне мере ради постизања овог изузетно битног квалитета модерне управе. Те мере су: Унапређење генерисања, ажурирања и објављивања отворених података; Унапређење Портала отворених података (интеграција паметних градова); Подршка коришћењу отворених података и Увођење концепта „паметног града". Структура Програма, која се базира на конзистентности општег и посебних циљева Програма, приказана је на начин који набоље указује на то у оквиру ког посебног циља се надаље развијају мере које се односе на изградњу темеља е-управе, а у оквиру којих посебних циљева се развијају мере усмерене на надоградњу е-сервиса и подизање квалитета е-управе."

Међутим, не постоји стратешки документ на нивоу Министарства државне управе и локалне самоуправе, самим тим ни акциони план који детаљно дефинише планиране активности када се у питању отворени подаци.

Министарство државне управе и локалне самоуправе није успоставило потпуно ИТ управљање овим системом - Порталом, што обухвата бољу информисаност корисника система, чешћу комуникацију са корисницима и редовне обуке у вези са коришћењем Портала отворених података. Такође није успостављена хелп-деск услуга.

Министарство државне управе и локалне самоуправе у ревидираном периоду није успоставило ИТ организациону структуру, на начин да је у организационој структури руководства дефинисано радно место одговорно за управљање Порталом отворених података.

У наведеном периоду, Министарство државне управе и локалне самоуправе нема одговарајући број систематизованих радних места са описом послова који се односе на отворене податке. Правилником о систематизацији, у опису послова само једног радног места је дефинисано да: Шеф одсека за е-управу између осталог предлаже мере за унапређење процеса отварања података ради имплементације паметних градова.

У Канцеларији за информационе технологије и електронску управу не постоје описи послова у Правилнику о систематизацији радних места који се односе на отворене податке, иако је Акционим планом 2020.-2022. године предвиђено чак постојање посебне организационе јединице за отворене податке.

Препорука 2: Препоручујемо Министарству државне управе и локалне самоуправе да у Одсеку за електронску управу појача одговарајуће кадровске капацитете који су неопходни ради надзора над применом Закона о електронској управи и успостављања хелп-деск услуге у ту сврху, као и да усклади активности са Канцеларијом за информационе технологије и електронску управу у области отворених података.

Налаз 1.3: Министарство државне управе и локалне самоуправе није вршило надзор над спровођењем Закона о електронској управи и на основу њега донетих прописа.

Иако је то Законом о електронској управи прописана обавеза, Министарство државне управе и локалне самоуправе није вршило надзор над спровођењем овог закона и на основу њега донетих прописа, ни када су у питању обавезе органа, ни када су у питању обавезе Канцеларије за информационе технологије и електронску управу.

У ревидираном периоду, није спроведен ниједан надзор над применом Закона о електронској управи када су у питању отворени подаци.

Правилником о систематизацији радних места у Одсеку за е-управу, нису предвиђени послови надзора на применом Закона о електронској управи. Треба поново напоменути, да ови послови треба да обухвате и надзор над обавезама органа, али и над радом Канцеларијом за информационе технологије и електронску управу.

Према речима одговорног лица у Управном инспекторату, они нису задужени да спроводе такву врсту надзора, а и не располажу довољним бројем инспектора који би вршили надзор.

Надлежност Министарства државне управе и локалне самоуправе је прописана чланом 43 Закона о електронској управи где је дефинисано да послове надзора над спровођењем овог закона и на основу њега донетих прописа врши министарство надлежно за развој електронске управе.

Препорука 3: Министарству државне управе и локалне самоуправе препоручујемо да успостави надзор над спровођењем Закона о електронској управи и на основу њега донетих прописа, што подразумева надзор над радом органа који су дужни да објављују отворене податке, и Канцеларије за информационе технологије која је дужна обезбеди несметан и континуиран рад Портала и техничку подршку органима.

ЗАКЉУЧАК 2: Министарство државне управе и локалне самоуправе није успоставило механизам који обезбеђује да су подаци које органи објављују тачни, комплетни, актуелни и ажурни, да су објављени у машински читљивом формату, и да су употребљиви.

Наш закључак заснивамо на следећим налазима:

Налаз 2.1: У једном броју случајева подаци објављени на порталу нису тачни, зато што органи нису успоставили процедуре у циљу провере и не врше проверу тачности објављених података, што подразумева и ажурирање и брисање објављених скупова података.

Министарство није успоставило механизам који се односи на тачност отворених података у склопу надзора над применом Закона о електронској управи. Ово има за последицу да органи нису уредили посао објављивања скупова отворених података на начин који подразумева усвајање и примену процедура које обезбеђују проверу тачности и интегритета података, актуелност, тј. ажурирање података, и брисање података. Због овога долази до објављивања или приказа нетачних података у одређеном броју случајева.

У тренутку писања извештаја, на Порталу отворених података објављено је 6930 скупова података. Није било могуће извршити анализу тачности свих скупова, нити анализу ажурности.

Анализирани су подаци о приходима и расходима у неким локалним самоуправама и утврђено је да се ти подаци разликују, а што је у највећем броју случајева последица неажурирања података, тачније последица неуређености тих послова, непостојања процедура итд.

Последица непостојања процедура је да се подаци које је орган објавио на Порталу отворених података, и на свом сајту, а који се односе на исту област и годину, разликују.

Када су у питању усвојене процедуре које се односе на проверу тачности, ажурности и брисања података са Портала, 10 од 84 јединица локалних самоуправа је навело да има наведену процедуру.

Анализом достављених података од стране органа који су одговорили на упитник, односи се на органе на републичком нивоу – агенције, јавна предузећа итд. од 22 органа, колико је одговорило на упитник њих 3 је одговорило да процедуре за проверу тачности објављених података има. Међутим, ниједна од те три организације није објавила до сада ништа на Порталу отворених података.

Да имају процедуре за проверу тачности објављених података, од 85 јавно-комуналних предузећа колико је одговорило на упитник, навело је њих 23. Међутим, ниједно од тих предузећа није објавило податке на Порталу отворених података.

Када су у питању усвојене процедуре које се односе на проверу тачности, ажурности и брисања података са Портала, 9 од 35 организација обавезног социјалног осигурања је навело да има наведену процедуру. Од тих 9, само две организације јесу објавиле отворене податке на Порталу.

Када су у питању органи који су дужни да податке објављују, али и да ажурирају податке према члану 4. Уредбе о начину рада Портала отворених података којим је прописано да је орган дужан да редовно врши контролу ажурности свих података и без одлагања изврши потребне измене, а најмање једном годишње, и о томе обавести надлежни орган, они су на питање колико често врше ажурирање отворених података одговорили између осталих на следеће начине:

- Једном месечно.
- не ажурирају се често
- Енергетска ефикасност - годишњи
- 2019, 2020, 2021 смо задњи пут објавили податке на порталу
- За сада редовно с обзиром на то да објављујемо само буџет у машинском формату
- Није примењиво
- Скупови података се ажурирају када дође до промена тј. у складу са Изменама и допунама Одлука, Решења и након спроведеног Конкурса.
- Није примењиво.
- Једном недељно
- Као што смо навели, на Порталу отворени податка исте нисмо објављивали, док на сајт општине податке ажурирамо одмах по доношењу нових или измени постојећих података.
- Скупови података нису ажурирани
- Немамо информацију
- Једном годишње.
- На дневном нивоу.
- месечно
- Не ажурирају се често
- На месечном и дневном нивоу и по потреби.
- Одмах према потреби
- Редовно
- Систем је тек почео да функционише
- Зависи од врсте података.
- Локална самоуправа Општине Рума до сада није објављивала податке на Порталу отворених података
- Обзиром да се подаци нису објављивали на порталу отворених података самим тим нису ни ажурирани.
- ретко
- Не тако често.
- Једном годишње
- С обзиром да нисмо објављивали отворене податке на Порталу нисмо ни могли ажурирати исте.
- Редовно у складу са променама.
- Не ажурирамо
- једном на 6 месеци
- Што се тиче података на Порталу јавних набавки они се ажурирају у складу са изменама ПЈН.
- Подаци се ажурирају по потреби.

- Квартално или по потреби
- не ажурирају се
- на недељном нивоу или чешће по потреби
- Једном месечно
- Једном годишење - Буџет ЈЛС.
- Најмање једном месечно.
- Немамо података
- Нисмо ажуриали податке
- Једном годишње
- Ажурирају на основу новонасталих промена.
- Нисмо до сада објавили податке на Порталу
- Редовно
- У року од 15 дана од дана настанка промене
- Ажурирање и објављивање није редовно
- Не ажурирају се
- Нисмо регистровани на порталу отворених података
- По потреби - свакодневно
- Нису ажурирани подаци
- Општина Сокобања још увек није објављивала податке на Порталу отворених података Републике Србије
- по потреби
- у зависности од потребе
- Подаци се доносе на одређену годину
- По потреби а најмање једном годишње
- На сајту да.
- Не ажурирају се
- подаци на званичном сајту града се редовно ажурирају, на дневном нивоу
- Не ажурирају се
- Ретко
- Не објављују се скупови података.

Из датих одговора а и из броја оних који су објавили скупове отворених података, јасно се закључује да се одговори у већини случајева не односе на отворене податке.

На Порталу отворених података је могуће наћи податак о томе да ли је и када неки скуп података ажуриран, тачније могуће је видети када је објављен и када је била последња измена.

Слика број 4: Статистички подаци са Портала отворених података[28]

ОРГАНИЗАЦИЈА	НАЗИВ СЕТА ПОДАТАКА	НАЗИВ РЕСУРСА	URL	ОПИС	ДАТУМ КРЕИРАЊА	ПОСЛЕДЊА ИЗМЕНА	ОСВЕЖАВАЊЕ	ФОРМАТ	ЛИЦЕНЦА
	запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и регионима	пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и регионима							
Републички завод за статистику #2021	Просечни месечни трошкови рада по запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и регионима	Просечни месечни трошкови рада по запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и регионима	0		17/05/2018	15/06/2022	датум измене је после датума креирања	json	Правно
Републички завод за статистику #2021	Просечни месечни трошкови рада по запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и величини пословног субјекта	Просечни месечни трошкови рада по запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и величини пословног субјекта	0		18/05/2018	15/06/2022	датум измене је после датума креирања	csv	Правно
Републички завод за статистику #2021	Просечни месечни трошкови рада по запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и величини пословног субјекта	Просечни месечни трошкови рада по запосленом (у еквивалентима пуног радног времена). Трошкови рада по областима КД2010 и величини пословног субјекта	0		18/05/2018	15/06/2022	датум измене је после датума креирања	json	Правно
Републички завод за статистику #2021	Просечни трошкови запослених	Просечни трошкови запослених	0		01/01/2007	20/03/2024	датум измене је после датума креирања	csv	Правно
Републички завод за статистику #2021	Просечни трошкови запослених	Просечни трошкови запослених	0		01/01/2007	20/03/2024	датум измене је после датума креирања	json	Правно

Наравно, постоје и скупови података који никада нису ажурирани, као што је то приказано на слици.

Слика број 5: Статистички подаци са Портала отворених података[29]

ОРГАНИЗАЦИЈА	НАЗИВ СЕТА ПОДАТАКА	НАЗИВ РЕСУРСА	URL	ОПИС	ДАТУМ КРЕИРАЊА	ПОСЛЕДЊА ИЗМЕНА	ОСВЕЖАВАЊЕ	ФОРМАТ	ЛИЦЕНЦА
саобраћаја	саобраћају	прекорачењем правила							
Агенција за безбедност саобраћаја	Ризици страдања ученика у саобраћају	Ризици страдања ученика у саобраћају по општинама у Републици Србији	0		28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ризици страдања ученика у саобраћају	Ризици страдања ученика у саобраћају по полицијским управама у Републици Србији	0		28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ставови ученика у саобраћају	Карта - Оцена ставова ученика у саобраћају	0		28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	json	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ставови ученика у саобраћају	Ставови ученика у саобраћају	0		28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	Дивље депоније	Дивље депоније 2017	0		10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	Дивље депоније	Дивље депоније 2018	0		10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	Дивље депоније	Дивље депоније 2019	0		10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	Дивље депоније	Дивље депоније 2020	0		10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	Дивље депоније	Дивље депоније 2021	0		10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	ЕМИСИЈЕ У ВАЗДУХ (ЛРИЗ)	Емисије у ваздух 2021 (ЛРИЗ)		ЛРИЗ - Локални регистар извора загађивања	10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	ЕМИСИЈЕ У ВАЗДУХ (НРИЗ)	Емисије у ваздух 2010 (НРИЗ)		НРИЗ - Национални регистар извора	10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	ЕМИСИЈЕ У ВАЗДУХ (НРИЗ)	Емисије у ваздух 2011 (НРИЗ)		НРИЗ - Национални регистар извора	10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци
Агенција за заштиту животне средине	ЕМИСИЈЕ У ВАЗДУХ (НРИЗ)	Емисије у ваздух 2012 (НРИЗ)		НРИЗ - Национални регистар извора	10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци

Наредни примери у којима се разликују подаци о приходима и расходима указују на случајеве када је до ових нетачности дошло услед неажурирања података.

[28] Извор за слику: Портал отворених података.
[29] Извор за слику: Портал отворених података.

Град Ниш је на Порталу отворених података објавио податке о планираним приходима и расходима за 2020, 2021 и 2022. годину. На свом сајту је објавио Одлуке о буџету, и/или Одлуке о изменама буџета за наведене године.

На сајту града није објављена Одлука о буџету за 2020. годину, већ само Одлука о изменама буџета за 2020. годину. Објављени подаци за 2020. годину не одговарају подацима о планираним приходима расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету.

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Ниша за 2020. годину, утврђени приходи су 10.983.536.297 динара[30], док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи 10.656.119.000 динара.[31]

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету града Ниша за 2020. годину, утврђени расходи су 10.900.344.507динара[32], док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи 11.438.694.123 динара.[33]

О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ
ГРАДА НИША ЗА 2020. ГОДИНУ

Члан 1.

У Одлуци о буџету Града Ниша за 2020. годину („Службени лист Града Ниша“, број 106/2019) у делу I ОПШТИ ДЕО, члан 1. мења се и гласи:

„Приходи и расходи буџета Града Ниша за 2020. годину (у даљем тексту: буџет), примања и издаци буџета града по основу продаје, односно набавке финансијске имовине, задуживања и отплате дуга утврђени су у следећим износима, и то:

А.	**РАЧУН ПРИХОДА И ПРИМАЊА, РАСХОДА И ИЗДАТАКА**	**Економска класификација**	**у динарима**
1.	Укупни приходи и примања остварени по основу продаје нефинансијске имовине	7 + 8	10.983.536.297
2.	Укупни расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине	4 + 5	10.900.344.507
3.	**Буџетски суфицит**	**(7+8) - (4+5)**	**83.191.790**
4.	Издаци за набавку финансијске имовине (осим за набавку домаћих хартија од вредности)	62	86.260.000
5.	**Укупан фискални дефицит**	**((7+8) - (4+5)) - 62**	**-3.068.210**

Извор за слику: Web презентација Града Ниша

[30] Одлука-о-изменама-Одлуке-о-буџету-Града-Ниша-за-2020.
[31] Отворени-буџет-планирани-приходи-Град-Ниш-2020.
[32] Одлука-о-изменама-Одлуке-о-буџету-Града-Ниша-за-2020.
[33] Отоврени-буџет-планирани-расходи-Град-Ниш-2020.

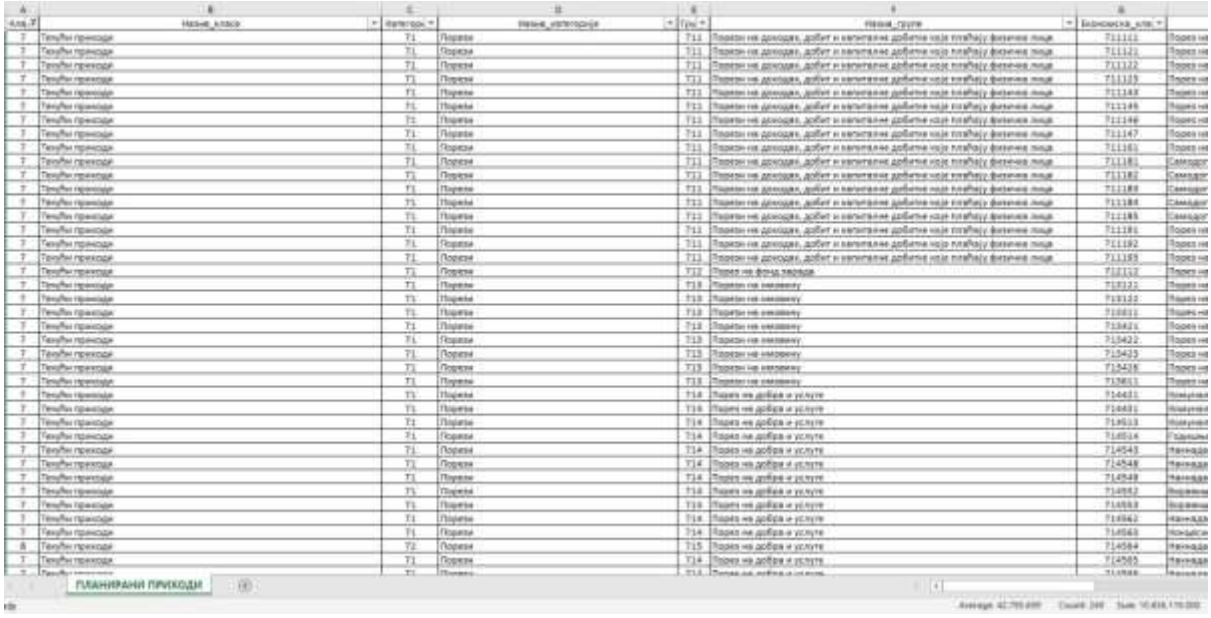

A	B	C	D	E	F	G
Клас_ID	Назив_класе	Категорија	Назив_категорије	Група	Назив_групе	Економска_клас
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711111
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711121
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711122
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711123
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711143
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711145
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711146
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711147
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711161
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711181
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711182
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711183
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711184
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711185
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711191
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711192
7	Текући приходи	71	Порези	711	Порези на доходак, добит и капиталне добитке које плаћају физичка лица	711193
7	Текући приходи	71	Порези	712	Порез на фонд зарада	712112
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713121
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713122
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713311
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713421
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713422
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713423
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713426
7	Текући приходи	71	Порези	713	Порези на имовину	713611
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714411
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714411
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714413
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714514
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714543
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714548
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714549
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714552
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714553
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714562
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714563
8	Текући приходи	72	Порези	715	Порез на добра и услуге	714564
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714565
7	Текући приходи	71	Порези	714	Порез на добра и услуге	714566

ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ

Извор за слику: Портал отворених података

I	Раздео	Раздео_назив	Функција	Назив_економске_класификације	Средства_из_буџет	Донације_иностранство	Донације_из_осталих	Укупна_јавна_средства
2	1	СКУПШТИНА ГРАДА	411000	ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	5.200.000	0	0	5.200.000
3	1	СКУПШТИНА ГРАДА	412000	СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	549.000	0	0	549.000
4	1	СКУПШТИНА ГРАДА	413000	НАКНАДЕ У НАТУРИ	1.000	0	0	1.000
5	1	СКУПШТИНА ГРАДА	414000	СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	471.000	0	0	471.000
6	1	СКУПШТИНА ГРАДА	415000	НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	93.000	0	0	93.000
7	1	СКУПШТИНА ГРАДА	416000	НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБНИ РАСХОДИ	200.000	0	0	200.000
8	1	СКУПШТИНА ГРАДА	421000	СТАЛНИ ТРОШКОВИ	1.000	0	0	1.000
9	1	СКУПШТИНА ГРАДА	422000	ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	390.000	0	0	390.000
10	1	СКУПШТИНА ГРАДА	423000	УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	90.190.000	0	0	90.190.000
11	1	СКУПШТИНА ГРАДА	465000	ОСТАЛЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	50.000	0	0	50.000
12	1	СКУПШТИНА ГРАДА	481000	ДОТАЦИЈЕ НЕВЛАДИНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА	13.605.000	0	0	13.605.000
13	1	СКУПШТИНА ГРАДА	482000	ПОРЕЗИ, ОБАВЕЗНЕ ТАКСЕ, КАЗНЕ, ПЕНАЛИ И КАМАТЕ	60.000	0	0	60.000
14	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	411000	ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	6.748.000	0	0	6.748.000
15	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	412000	СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	1.159.000	0	0	1.159.000
16	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	414000	СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	40.000	0	0	40.000
17	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	422000	ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	690.000	0	0	690.000
18	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	423000	УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	4.382.000	0	0	4.382.000
19	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	426000	ДОТАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА	1.500.000	0	0	1.500.000
20	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	465000	ОСТАЛЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	94.000	0	0	94.000
21	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	411000	ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	6.444.000	0	0	6.444.000
22	2	СКУПШТИНА ГРАДА	412000	СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	1.109.000	0	0	1.109.000
23	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	413000	НАКНАДЕ У НАТУРИ	80.000	0	0	80.000
24	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	414000	СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	270.000	0	0	270.000
25	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	415000	НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	96.000	0	0	96.000
26	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	416000	НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБНИ РАСХОДИ	50.000	0	0	50.000
27	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	422000	ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	50.000	0	0	50.000
28	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	423000	УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	50.000	0	0	50.000
29	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	426000	МАТЕРИЈАЛ	60.000	0	0	60.000
30	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	465000	ОСТАЛЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	50.000	0	0	50.000
31	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	411000	ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	2.970.000	0	0	2.970.000
32	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	412000	СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	540.000	0	0	540.000
33	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	413000	НАКНАДЕ У НАТУРИ	2.000	0	0	2.000
34	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	414000	СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	100.000	0	0	100.000
35	2	ГРАДОНАЧЕЛНИК	415000	НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	48.000	0	0	48.000

БУЏЕТ ПЛАНИРАНИ РАСХОДИ

Извор за слику: Портал отворених података

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Зрењанина за 2020. годину, утврђени су приходи и примања од продаје нефинансијске имовине у износу од 5.334.370.081 динара[34], док у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи и примања износе 4.974.987.354 динара.[35]

На основу члана 63. Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", број 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12 , 62/13, 63/13-испр.,108/13 , 142/14 , 68/15-др.закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19 и 72/19), члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16-др.закон и 47/18) и члана 36. Статута града Зрењанина ("Службени лист града Зрењанина", бр. 17/20 – пречишћен текст), Скупштина града Зрењанина на седници одржаној дана 18.12.2020. године, донела је

О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ
О БУЏЕТУ ГРАДА ЗРЕЊАНИНА ЗА 2020. ГОДИНУ
I ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

Члан 1. Одлуке мења се и гласи:

"Приходи и примања, расходи и издаци буџета града Зрењанина за 2020. годину (у даљем тексту: буџет), састоје се од:

Опис	Износ
А. РАЧУН ПРИХОДА И ПРИМАЊА, РАСХОДА И ИЗДАТАКА	
1. Укупни приходи и примања од продаје нефинансијске имовине	5,334,370,081.26
1.1. ТЕКУЋИ ПРИХОДИ у чему:	4,863,600,683.26
- буџетска средства	3,906,267,938.00
- сопствени приходи	0.00
- донације	957,332,745.26
1.2. ПРИМАЊА ОД ПРОДАЈЕ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ	470,769,398.00
2. Укупни расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине	
2.1. ТЕКУЋИ РАСХОДИ у чему:	4,763,350,380.69
- текући буџетски расходи	3,847,941,224.00
- расходи из сопствених прихода	0.00
- донације	915,409,156.69
2.2. ИЗДАЦИ ЗА НАБАВКУ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ у чему:	581,764,851.57
- текући буџетски издаци	534,280,325.00
- издаци из сопствених прихода	0.00
- донације	47,484,526.57

Извор за слику: Web презентација Града Зрењанина

[34] Ребаланс 1 за 2020.
[35] зрењанин-приход 2020.

Економска_класа	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	укупна_јавна_средства
742126	1.000.000	0	0	1.000.000
742142	120.000.000	0	0	120.000.000
742143	1.000.000	0	0	1.000.000
742144	1.000.000	0	0	1.000.000
742146	65.000.000	0	0	65.000.000
742241	2.000.000	0	0	2.000.000
742242	15.000.000	0	0	15.000.000
742253	2.000.000	0	0	2.000.000
742254	10.000	0	0	10.000
742341	27.000.000	0	0	27.000.000
743324	35.000.000	0	0	35.000.000
743341	500.000	0	0	500.000
743342	8.000.000	0	0	8.000.000
743924	1.000.000	0	0	1.000.000
745141	20.000.000	0	0	20.000.000
772113	3.500.000	0	0	3.500.000
811141	10.000.000	0	0	10.000.000
812141	100.000	0	0	100.000
841141	411.537.422	0	0	411.537.422
	4.668.797.422	**0**	**306.189.932**	**4.974.987.354**

Извор за слику: Портал отворених података

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Зрењанина за 2020. годину, утврђени су расходи и издаци у износу од 5.345.115.232 динара, док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани расходи и издаци 5.043.767.247 динара.[36]

Економска_класификација	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	Укупна_јавна_средства
416000	60.000	0	0	60.000
421000	105.000	0	0	105.000
422000	10.000	0	0	10.000
423000	290.000	0	0	290.000
425000	100.000	0	0	100.000
426000	540.500	0	0	540.500
465000	900.000	0	0	900.000
411000	5.200.000	0	0	5.200.000
412000	900.000	0	0	900.000
413000	1.000	0	0	1.000
414000	50.000	0	0	50.000
415000	175.000	0	0	175.000
421000	50.000	0	0	50.000
422000	50.000	0	0	50.000
423000	50.000	0	0	50.000
465000	500.000	0	0	500.000
	4.512.797.422	**0**	**530.969.825**	**5.043.767.247**

Извор за слику: Портал отворених података

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Зрењанина за 2021. годину, утврђени су приходи и примања од продаје нефинансијске имовине у износу од 5.847.091.148 динара[37], док у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи и примања износе 4.293.634.742 динара.[38]

[36] зрењанин-расход 2020.
[37] ребаланс 2021.
[38] зрењанин-приход 2021.

На основу члана 43. Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", број 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13-испр.,108/13, 142/14, 68/15-др.закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 и 149/20), члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16-др.закон и 47/18) и члана 36. Статута града Зрењанина ("Службени лист града Зрењанина", бр. 17/20 – пречишћен текст), Скупштина града Зрењанина на седници одржаној дана 19.08.2021. године, донела је

О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ
О БУЏЕТУ ГРАДА ЗРЕЊАНИНА ЗА 2021. ГОДИНУ

I ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

Члан 1. Одлуке о буџету града Зрењанина за 2021. годину мења се и гласи:

"Приходи и примања, расходи и издаци буџета града Зрењанина за 2021. годину (у даљем тексту: буџет), састоје се од:

Опис	Износ
А. РАЧУН ПРИХОДА И ПРИМАЊА, РАСХОДА И ИЗДАТАКА	
1. Укупни приходи и примања од продаје нефинансијске имовине	**5,847,091,148**
1.1. ТЕКУЋИ ПРИХОДИ у чему:	**5,470,280,331**
- буџетска средства	4,602,318,132
- сопствени приходи	13,310,000
- остали извори	854,652,199
1.2. ПРИМАЊА ОД ПРОДАЈЕ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ	**376,810,817**
2. Укупни расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине	**6,303,987,049**
2.1. ТЕКУЋИ РАСХОДИ у чему:	**4,456,596,393**
- текући буџетски расходи	4,359,278,449
- расходи из сопствених прихода	9,370,000
- расходи из осталих извора	87,947,944
2.2. ИЗДАЦИ ЗА НАБАВКУ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ у чему:	**1,847,390,656**
- текући буџетски издаци	540,750,868
- издаци из сопствених прихода	3,940,000
- издаци из осталих извора	1,302,699,788

Извор за слику: Web презентација Града Зрењанина

Економска_класа	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	укупна_јавна_средства
742146	45.000.000	0	0	45.000.000
742241	1.800.000	0	0	1.800.000
742242	9.600.000	0	0	9.600.000
742253	600.000	0	0	600.000
742254	10.000	0	0	10.000
742341	0	22.330.000	0	22.330.000
742341	36.000.000	0	0	36.000.000
743324	33.000.000	0	0	33.000.000
743341	200.000	0	0	200.000
743342	6.000.000	0	0	6.000.000
743924	800.000	0	0	800.000
745141	10.000.000	0	0	10.000.000
772113	3.500.000	0	0	3.500.000
811141	10.000.000	0	0	10.000.000
812141	100.000	0	0	100.000
841141	366.706.790	0	0	366.706.790
	4.264.104.742	**22.330.000**	**7.200.000**	**4.293.634.742**

Извор за слику: Портал отворених података

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Зрењанина за 2022. годину, утврђени су расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине у износу од 6.303.987.049 динара, док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани расходи и издаци 4.282.663.742 динара.[39]

[39] зрењанин-расход 2021.

Економска_класификација	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	Укупна_јавна_средства
414000	300.000	0	0	300.000
415000	350.000	0	0	350.000
416000	300.000	0	0	300.000
421000	105.000	0	0	105.000
422000	10.000	0	0	10.000
423000	115.000	0	0	115.000
425000	50.000	0	0	50.000
426000	350.000	0	0	350.000
411000	5.200.000	0	0	5.200.000
412000	900.000	0	0	900.000
413000	18.000	0	0	18.000
414000	50.000	0	0	50.000
415000	140.000	0	0	140.000
421000	80.000	0	0	80.000
422000	50.000	0	0	50.000
423000	100.000	0	0	100.000
	4.118.104.742	**22.330.000**	**142.229.000**	**4.282.663.742**

Извор за слику: Портал отворених података

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Зрењанина за 2022. годину, утврђени су приходи и примања од продаје нефинансијске имовине у износу од 5.730.793.523 динара[40], док у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи и примања износе 5.287.588.952 динара.[41]

О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ
О БУЏЕТУ ГРАДА ЗРЕЊАНИНА ЗА 2022. ГОДИНУ

I ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

Члан 1. Одлуке о буџету града Зрењанина за 2022. годину мења се и гласи:

"Приходи и примања, расходи и издаци буџета града Зрењанина за 2022. годину (у даљем тексту: буџет), састоје се од:

Опис	Износ
А. РАЧУН ПРИХОДА И ПРИМАЊА, РАСХОДА И ИЗДАТАКА	
1. Укупни приходи и прилива од продаје нефинансијске имовине	**5,730,793,523.00**
1.1. ТЕКУЋИ ПРИХОДИ у чему:	5,633,693,523.00
- буџетска средства	5,112,714,583.00
- сопствени приходи	24,185,000.00
- остали приходи	496,793,940.00
1.2. ПРИМАЊА ОД ПРОДАЈЕ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ	97,100,000.00
2. Укупни расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине	**6,669,300,372.00**
2.1. ТЕКУЋИ РАСХОДИ у чему:	5,440,930,779.00
- текући буџетски расходи	4,892,492,833.00
- расходи из сопствених прихода	20,610,000.00
- расходи из осталих извора	527,827,946.00
2.2. ИЗДАЦИ ЗА НАБАВКУ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ у чему:	1,228,369,593.00
- текући буџетски издаци	304,321,750.00
- издаци из сопствених прихода	3,575,000.00
- издаци из осталих прихода	920,472,843.00

Извор за слику: Web презентација Града Зрењанина

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Зрењанина за 2022. годину, утврђени су расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине у износу од

[40] 01 Ребаланс 2022.
[41] зрењанин-приходи-2022.

6.669.300.372 динара, док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани расходи и издаци 6.379.517.621 динара.[42]

Економска_ класификац	Средства_из_ буџета	Средства_из_со пствених_извор	Средства_из_ос талих_извора	Укупна_јавна_ средства
415000	350.000	0	0	350.000
416000	203.000	0	0	203.000
421000	105.000	0	0	105.000
422000	10.000	0	0	10.000
423000	340.000	0	0	340.000
425000	120.000	0	0	120.000
426000	540.000	0	0	540.000
512000	50.000	0	0	50.000
411000	5.900.000	0	0	5.900.000
412000	1.000.000	0	0	1.000.000
413000	20.000	0	0	20.000
414000	50.000	0	0	50.000
415000	200.000	0	0	200.000
421000	40.000	0	0	40.000
422000	50.000	0	0	50.000
423000	100.000,00	0	0	100.000
	4.982.447.952	**25.041.000**	**1.372.028.669**	**6.379.517.621**

Извор за слику: Портал отворених података

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Крушевца за 2020. годину, утврђени су приходи и примања у износу од 4.630.672.708 динара[43], док у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи и примања износе 3.628.359.738 динара.[44]

[42] зрењанин-расходи-2022.
[43] Одлука-о-ребалансу-буџета-града-Крушевца-за-2020-годину.
[44] град-крушевац-буџет-2020-приходи.

На основу члана 63. Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13, 142/14, 68/15, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19 и 72/19), члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС" бр. 129/07, 83/14, 101/16 и 47/18) и члана 22. Статута града Крушевца ("Сл. лист града Крушевца" бр. 15/2018),

Скупштина града Крушевца на седници одржаној дана 25.09.2020. године, донела је

О Д Л У К У
О РЕБАЛАНСУ БУЏЕТА ГРАДА КРУШЕВЦА ЗА 2020. ГОДИНУ

I - ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

Члан 1. мења се и гласи:

„Члан 1.

*Одлуком о буџету града Крушевца за 2020. годину утврђују се укупни приходи и примања и укупни расходи и издаци у износу од **4.630.672.708** динара, од тога 4.470.000.000 динара средства из буџета и 160.672.708 динара средства из других извора буџетских корисника."*

Извор за слику: Web презентација Града Крушевца

Економска_класа	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	укупна средства
741530	39.501.000	0	0	39.501.000
741590	750.000	0	0	750.000
742120	400.000	0	0	400.000
742140	124.050.000	0	48.161.000	172.211.000
742240	15.000.000	0	0	15.000.000
742250	2.000.000	0	0	2.000.000
742340	2.000	0	2.940.000	2.942.000
742370	660.000	0	0	660.000
743324	27.700.000	0	0	27.700.000
743340	2.000.000	0	0	2.000.000
743920	20.000	0	0	20.000
744240	170.000	0	0	170.000
745140	15.264.717	0	7.693.000	22.957.717
772110	0	0	150.000	150.000
781110	0	0	7.191.981	7.191.981
812140	0	0	50.000	50.000
822140	0	0	18.250.000	18.250.000
823140	0	0	20.375.000	20.375.000
841140	151.120.000	0	0	151.120.000
	3.519.348.757	**0**	**109.010.981**	**3.628.359.738**

Извор за слику: Портал отворених података

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Крушевца за 2020. годину, утврђени су расходи и издаци у износу од 4.630.672.708 динара, док су у објављеним

подацима на Порталу отворених података планирани расходи и издаци 4.100.051.722 динара.[45]

Економска_класификација	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	Укупна_јавна_средства
426000	560.000		0	560.000
444000	20.000		0	20.000
482000	50.000		0	50.000
512000	782		0	782
421000	8.836.000		0	8.836.000
423000	18.000		0	18.000
423000	1.025		0	1.025
424000	5.000		0	5.000
425000	5.599.155		0	5.599.155
425000	5.848.943		0	5.848.943
425000	58.250		0	58.250
426000	934.000		0	934.000
426000	207.200		0	207.200
444000	110.800		0	110.800
512000	390.000		0	390.000
512000	30.000		0	30.000
	3.946.500.000		**153.551.722**	**4.100.051.722**

Извор за слику: Портал отворених података

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Крушевац за 2021. годину, утврђени су приходи и примања у износу од 4.860.933.383[46], док у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи и примања износе 4.085.738.606 динара.[47]

[45] град-крушевац-буџет-2020-расходи.
[46] Одлука-о-ребалансу-буџета-града-Крушевца-за-2021-годину.
[47] крушевац-приходи-2021.

На основу члана 63. Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13, 142/14, 68/15, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 и 149/20), члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС" бр. 129/07, 83/14, 101/16 и 47/18) и члана 22. Статута града Крушевца ("Сл. лист града Крушевца" бр. 15/18),

Скупштина града Крушевца на седници одржаној дана 26.05.2021. године, донела је

О Д Л У К У
О РЕБАЛАНСУ БУЏЕТА ГРАДА КРУШЕВЦА ЗА 2021. ГОДИНУ

I - ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

Члан 1. мења се и гласи:

„Члан 1.

*Одлуком о буџету града Крушевца за 2021. годину утврђују се укупни приходи и примања и укупни расходи и издаци у износу од **4.860.933.383** динара, од тога 4.712.000.000 динара средства из буџета и 148.933.383 динара средства из других извора буџетских корисника."*

Извор за слику: Web презентација Града Крушевца

Економска_класа	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	укупна средства
742341	10.000	0	0	10.000
742341	0	2.570.000	0	2.570.000
742341	0	0	660.000	660.000
743324	33.200.000	0	0	33.200.000
743341	2.000.000	0	0	2.000.000
745141	7.961.493	0	0	7.961.493
745141	0	5.680.000	0	5.680.000
745142	0	280.000	0	280.000
745143	30.000.000	0	0	30.000.000
772113	218.000	0	0	218.000
781111	0	0	4.630.000	4.630.000
811122	0	50.000	0	50.000
812141	0	1.370.000	0	1.370.000
822141	0	18.200.000	0	18.200.000
823141	0	20.096.000	0	20.096.000
841141	301.898.608	0	0	301.898.608
	3.998.453.606	**81.995.000**	**5.290.000**	**4.085.738.606**

Извор за слику: Портал отворених података

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Ниша за 2021. годину, утврђени су расходи и издаци у износу од 4.860.933.383 динара, док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани расходи и издаци 4.774.131.515 динара.[48]

[48] крушевац-расходи-2021.

Економска_класификација	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	Укупна_јавна_средства
423000	110.000		0	110.000
424000	20.000		0	20.000
425000	255.000		0	255.000
425000	782		0	782
426000	595.000		0	595.000
444000	20.000		0	20.000
482000	50.000		0	50.000
421000	8.793.400		0	8.793.400
423000	50.000		0	50.000
424000	10.000		0	10.000
425000	5.760.375		0	5.760.375
425000	4.604.253		0	4.604.253
425000	108.250		0	108.250
426000	1.192.900		0	1.192.900
426000	207.200		0	207.200
444000	91.200		0	91.200
483000	150.000		0	150.000
512000	599.800		0	599.800
	4.774.131.515		**153.551.722**	**4.774.131.515**

Извор за слику: Портал отворених података

Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Крушевца за 2022. годину, утврђени су приходи и примања у износу од 5.686.185.372 динара[49], док у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани приходи и примања износе 4.960.843.000 динара.[50]

Економска_класа	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	укупна средства
742140	122.000.000	0	57.053.000	179.053.000
742240	15.000.000	0	0	15.000.000
742250	2.000.000	0	0	2.000.000
742340	10.000	0	2.370.000	2.380.000
742370	0	0	660.000	660.000
743324	44.420.000	0	0	44.420.000
743340	4.010.000	0	0	4.010.000
743920	10.000	0	0	10.000
745140	37.318.960	0	6.230.000	43.548.960
772110	0	0	218.000	218.000
781110	0	0	4.330.000	4.330.000
811120	0	0	50.000	50.000
811140	0	0	170.000	170.000
812140	0	0	50.000	50.000
822140	0	0	18.200.000	18.200.000
823140	0	0	28.862.000	28.862.000
841140	354.000.000	0	0	354.000.000
	4.840.000.000		**120.843.000**	**4.960.843.000**

Извор за слику: Портал отворених података

[49] Одлука о ребалансу буџета града Крушевца за 2022. годину.
[50] крушевац-приход-2022.

Истом Одлуком о изменама одлуке о буџету Града Крушевца за 2022. годину, утврђени су расходи и издаци у износу од 5.686.185.372 динара, док су у објављеним подацима на Порталу отворених података планирани расходи и издаци 5.321.454.324 динара.[51]

Економска_класификација	Средства_из_буџета	Средства_из_сопствених_извора	Средства_из_осталих_извора	Укупна_јавна_средства
414000	4.650.000	0	0	4.650.000
415000	1.000.000	0	0	1.000.000
416000	1.100.000	0	0	1.100.000
421000	310.000	0	0	310.000
422000	370.000	0	0	370.000
423000	210.000	0	0	210.000
424000	20.000	0	0	20.000
425000	235.782	0	0	235.782
426000	445.000	0	0	445.000
444000	20.000	0	0	20.000
482000	30.000	0	0	30.000
512000	300.000	0	0	300.000
421000	9.134.800	0	0	9.134.800
423000	57.025	0	0	57.025
424000	40.000	0	0	40.000
425000	9.042.608	0	0	9.042.608
426000	1.497.400	0	0	1.497.400
444000	93.600	0	0	93.600
512000	651.355	0	0	651.355
	5.190.000.000		**131.454.324**	**5.321.454.324**

Извор за слику: Портал отворених података

Анализом података исте врсте нетачности су утврђене и за друге тестиране скупове података локалних самоуправа:

✓ Град Врање је на Порталу отворених података објавио податке о приходима и расходима за 2020, 2021 и 2022. годину	✓ Објављени подаци одговарају подацима о приходима расходима из Одлуке о буџету за 2020. годину, али не и Изменама и допунама Одлуке о буџету ✓ Објављени подаци одговарају подацима о приходима расходима из Одлуке о буџету за 2021. годину, али не и Изменама и допунама Одлуке о буџету ✓ Објављени подаци одговарају подацима о приходима расходима из Одлуке о буџету за 2022. годину, али не и Изменама и допунама Одлуке о буџету

[51] крушевац-расход-2022.

✓ Град Сомбор је на Порталу отворених података објавио податке о приходима и расходима за 2020. годину	✓ Објављени подаци одговарају подацима о приходима расходима из Одлуке о буџету за 2020. годину, али не и Изменама и допунама

✓ Град Шабац је на Порталу отворених података објавио податке о приходима и расходима за 2020. годину (за 2021, 2022 и 2023. годину међутим нису објављени подаци)	✓ Објављени подаци одговарају подацима о приходима расходима из Одлуке о буџету за 2020. годину, али не и Изменама и допунама Одлуке о буџету

✓ Град Панчево је на Порталу отворених података објавио податке о планираним приходима и расходима за 2020 и 2021. годину	✓ Објављени подаци за 2020. годину не одговарају подацима о планираним приходима расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету већ подацима из Одлуке о буџету за 2020. годину ✓ Објављени подаци за 2021. годину одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке о буџету, а не подацима из ребаланса

✓ Град Нови Пазар је на Порталу отворених података објавио податке о планираним приходима и расходима за 2020, 2021 и 2022. годину	✓ Објављени подаци за 2020. годину не одговарају подацима о планираним приходима расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету већ подацима из Одлуке о буџету ✓ Објављени подаци за 2021. годину не одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету, већ подацима из Одлуке о буџету за 2021. годину ✓ Објављени подаци за 2022. годину не одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету, већ подацима из Одлуке о буџету за 2022. годину

✓ Град Лесковац је на Порталу отворених података објавио податке о планираним приходима и расходима за 2020, 2021 и 2022. годину	✓ Објављени подаци за 2020. годину не одговарају подацима о планираним приходима расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету већ подацима из Одлуке о буџету за 2020. годину ✓ Објављени подаци за 2021. годину одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке о буџету, а не подацима из ребаланса ✓ Објављени подаци за 2022. годину одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке о буџету, а не подацима из ребаланса

✓ Град Краљево је на Порталу отворених података објавио податке о планираним приходима и расходима за 2020 и 2021. годину	✓ Објављени подаци за 2020. годину не одговарају подацима о планираним приходима расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету, већ подацима из Одлуке о буџету града за 2020. годину ✓ Објављени подаци за 2021. годину не одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету, већ подацима из Одлуке о буџету града за 2021. годину

✓ Град Књажевац је на Порталу отворених података објавио податке о планираним приходима и расходима за 2020, 2021 и 2022. годину	✓ Објављени подаци за 2020. годину не одговарају подацима о планираним приходима расходима из Одлуке изменама и допунама Одлуке о буџету већ подацима из Одлуке о буџету за 2020. годину ✓ Објављени подаци за 2021. годину одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке о буџету, а не подацима из ребаланса ✓ Објављени подаци за 2022. годину одговарају подацима о планираним приходима и расходима из Одлуке о буџету, а не подацима из ребаланса

Препорука 4: Препоручујемо Министарству државне управе и локалне самоуправе да у процесу надзора над применом Закона о електронској управи органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је да органи податке објављују на начин који подразумева усвајање и примену процедура које обезбеђују да постоји провера тачности и интегритета података, актуелности тј. ажурирања података, и брисање података.

Налаз 2.2: Нису сви скупови података објављени на Порталу отворених података у машински читљивом формату

Органи, пре свега због недовољно знања о отвореним подацима, и недостатка стручног кадра, нису податке увек објављивали у машински читљивом формату.

Уредбом о начину рада Портала отворених података[52], у члану 4, став 1, је прописано да је Орган дужан да скуп података објављује у машински читљивим форматима.

Анализом података објављених на порталу, утврђено је да нису сви скупови података објављени у машински читљивом формату.

Разлог зашто је то тако је пре свега у непознавању проблематике – шта је машински читљив формат, који све формати постоје, у чему се разликују итд.

Са друге стране, не постоји довољно стручног кадра који би радили на пословима припремања скупова података у одговарајућим форматима.

У одговорима на постављено питање да ли су објављени подаци у машински читљивом формату, када су у питању јединице локалне самоуправе њих 44 је одговорило да јесу, иако је само 22 навело да је податке објавило, а према подацима са Портала их има 21, од оних који су одговорили на упитник.

Анализом одговора које су дали јавна комунална предузећа, утврђено је да је њих 34 одговорило да су објавили податке у машински читљивом формату, али анализом података са портала утврђено је да је од тих 34, само једно предузеће објавило податке на Порталу, и то у txt формату.

Анализом података са Портала отворених података, утврђено је да процентуално мали број података није у машински читљивом формату, али да ипак постоје скупови података у на пример pdf, , txt, zip, docx итд. формату.

Најчешће коришћени формати су csv (Comma-separated values) - 2536, json (JavaScript Object Notation) - 1938, xls (excel) - 1001, xlsx (excel) - 754, итд.

Али, постоје као што се види у табели која следи, и скупови података који нису у машински читљивом формату:

[52] Уредба о начину рада Портала отворених података.

Слика број 6: Скупови података који нису у машински читљивом формату[53]

ФОРМАТ ПОДАТАКА	БРОЈ РЕСУРСА
csv	2536
json	1938
xls	1001
xlsx	754
geojson	438
xml	81
ods	61
zip	36
txt	25
qml	22
pdf	15
geotiff	11
docx	3
xlxs	3
gpkg	2
5.2024.xlsx	1
6.2024.xlsx	1
html	1
kml	1
kmz	1
УКУПНО	**6931**

Препорука 5: Министарству државне управе и локалне самоуправе препоручујемо да органима упути одговарајућа упутства и препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега да их упознају за тиме шта су то машински читљиви подаци, који све формати постоје и у чему се разликују, и како се они могу припремити за објављивање.

Нису сви скупови података објављени на Порталу отворених података употребљиви за поновну употребу .

Иако је према подацима са Портала отворених података јако мали број скупова података уопште коришћен за поновну употребу – треба напоменути да такав податак постоји на Порталу – није могуће утврдити да ли је и заиста тако, јер онај ко би користио неки скуп података нема обавезу да то и пријави Порталу. Такође, могуће је подацима приступити и без употребе класичне download опције, једноставним копирањем и употребом пермалинка који указује на скуп података.

[53] Извор за слику: Портал отворених података.

Слика број 7: Примери употребе отворених података[54]

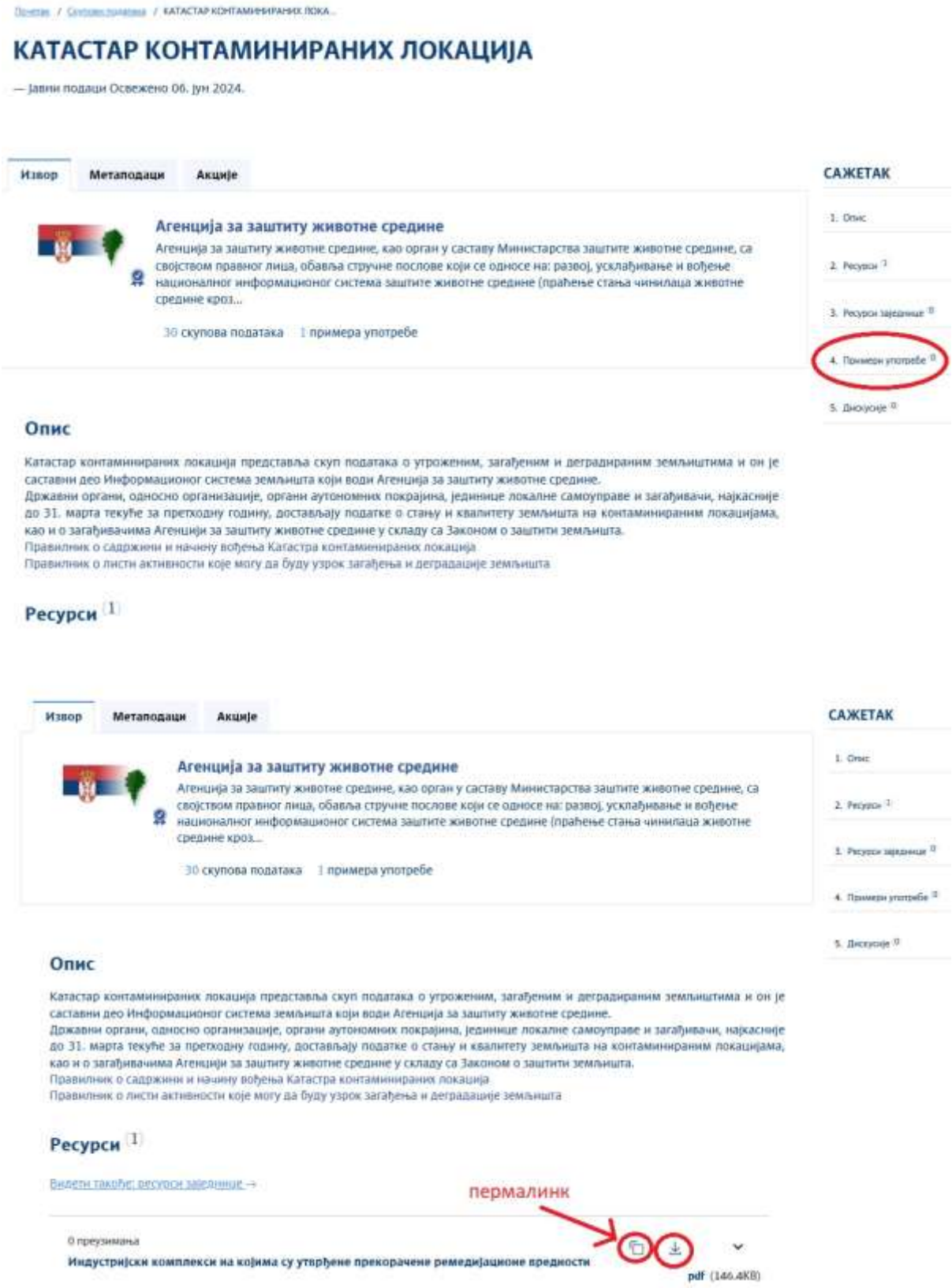

[54] Извор за слику: Портал отворених података.

Слика број 8: Пример употребе пермалинка[55]

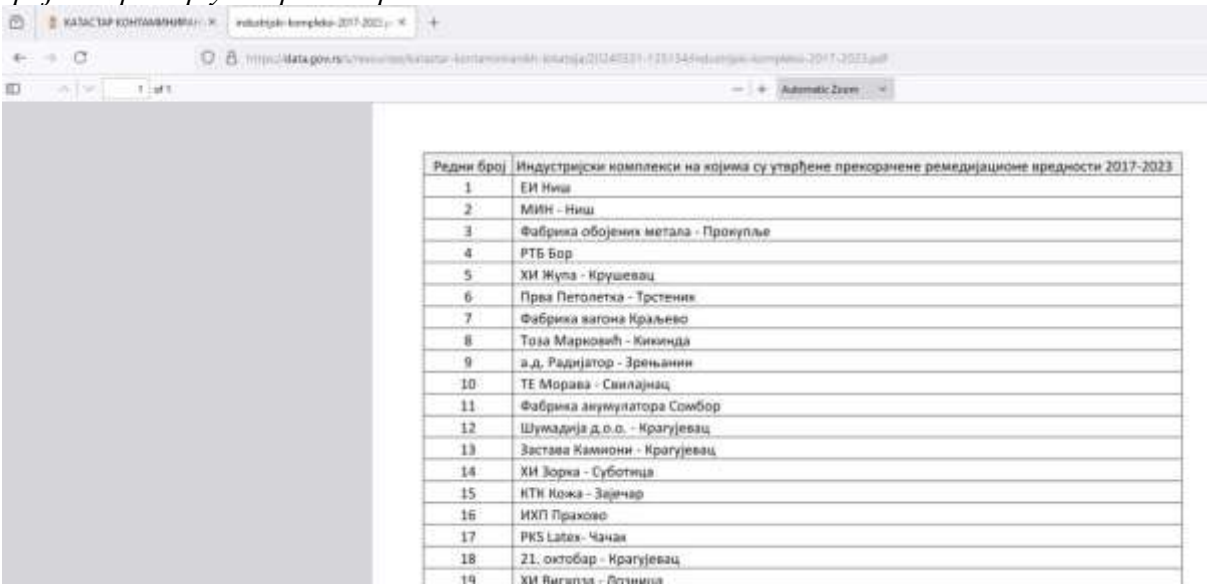

Редни број	Индустријски комплекси на којима су утврђене прекорачене ремедијационе вредности 2017-2023
1	ЕИ Ниш
2	МИН - Ниш
3	Фабрика обојених метала - Прокупље
4	РТБ Бор
5	ХИ Жупа - Крушевац
6	Прва Петолетка - Трстеник
7	Фабрика вагона Краљево
8	Тоза Марковић - Кикинда
9	а.д. Радијатор - Зрењанин
10	ТЕ Морава - Свилајнац
11	Фабрика акумулатора Сомбор
12	Шумадија д.о.о. - Крагујевац
13	Застава Камиони - Крагујевац
14	ХИ Зорка - Суботица
15	КТК Кожа - Зајечар
16	ИХП Прахово
17	РКS Latex - Чачак
18	21. октобар - Крагујевац

Није међутим, када је у питању употребљивост података, довољно само објавити неки скуп података.

Како би он био употребљив, потребно је да буде и разумљив, да постоји опис података, чему служе, од када су, када су ажурирани, колико се често ажурирају, шта се налази у којој колони, итд.

Таква врста података, који описују друге податке, се називају метаподаци, опис итд...

У документу „Стандард квалитета сетова података и случајева коришћења“ који је израдила Канцеларија за информационе технологије и електронску управу документу дефинисана су упутства и предлози која ће вам помоћи приликом састављања, правилног форматирања и објављивања података. Поштовање и вођење препорукама наведеним у овом документу осигураће бољу искористивост и поновну употребу података од стране корисника.

Анализом података са Портала отворених података, утврђено је да немају сви сетови података опис података, тј. опис скупа података.

Од 6931 скупа података, 4875 њих нема опис, а 2056 има.

Слика број 9: Статистички подаци са Портала отворених података

Када се ради о употребљивости података, описи, тј. метаподаци су важни и због лакшег проналажења скупа података. Било да се ради о томе ко је аутор, или о некој кључној речи, датуму, периоду итд.

Примери скупова података који имају опис су приказани на слици која следи

[55] Извор за слику: Портал отворених података – пермалинк.

Слика број 10: Статистички подаци са Портала отворених података[56]

ОРГАНИЗАЦИЈА	НАЗИВ СЕТА ПОДАТАКА	НАЗИВ РЕСУРСА	URL	ОПИС	ДАТУМ КРЕИРАЊА	ПОСЛЕДЊА ИЗМЕНА	ОСВЕЖАВАЊЕ	ФОРМАТ	ЛИЦЕНЦА
				у систему јавног аутобуског превоза, и коначно, ради индивидуализације, сваком податку даје преглед имена аутобуских стајалишта, као ближе одређивање за свако стајалиште по одређеном топониму. Предметни сет података је отворила "Градска агенција за саобраћај" Крагујевац. Овај сет садржи следеће атрибуте: Mesec, Број станице, Назив станице, Lat, Lon, Улаз путника, Излаз путника, Сума.					
Agencija DVAS	Град Крагујевац - јавни транспорт путника	Линије, Стајалишта, Трасе		Овај скуп података садржи целокупни преглед свих аутобуских линија у оквиру система јавног градског превоза града Крагујевца, као и јединствено додељене шифре сваком аутобуском стајалишту на предметној линији. Уз то, овај скуп ближе одређује координате географске дужине и географске ширине сваког аутобуског стајалишта на конкретној линији јавног превоза, при чему ближе описује и улицу и број у коме се свако од стајалишта у систему јавног аутобуског превоза и налази. Предметним сетом	29/07/2020	29/07/2020	ресурс никада није освежен	xlsx	Јавни подаци

Примери скупова података који немају комплетан опис су приказани на слици која следи:

Слика број 11: Статистички подаци са Портала отворених података[57]

ОРГАНИЗАЦИЈА	НАЗИВ СЕТА ПОДАТАКА	НАЗИВ РЕСУРСА	URL	ОПИС	ДАТУМ КРЕИРАЊА	ПОСЛЕДЊА ИЗМЕНА	ОСВЕЖАВАЊЕ	ФОРМАТ	ЛИЦЕНЦА
Агенција за безбедност саобраћаја	Индикатори понашања ученика у саобраћају	Индикатори понашања ученика у саобраћају у вези са возењем под утицајем алкохола		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Индикатори понашања ученика у саобраћају	Индикатори понашања ученика у саобраћају у вези са коришћењем мобилних система и мобилних телефона		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Индикатори понашања ученика у саобраћају	Индикатори понашања ученика у саобраћају у вези са прекорачењем брзине		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Индикатори понашања ученика у саобраћају	Упутство за разумевање података о индикаторима понашања ученика у саобраћају		0	28/02/2018	18/03/2022	датум измене је после датума креирања	docx	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ризици страдања ученика у саобраћају	Ризици страдања ученика у саобраћају, по општинама у Републици Србији		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ризици страдања ученика у саобраћају	Ризици страдања ученика у саобраћају, по полицијским управама у Републици Србији		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ризици страдања ученика у саобраћају	Упутство за разумевање података о ризицима страдања у саобраћају		0	28/02/2018	18/03/2022	датум измене је после датума креирања	docx	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ставови ученика у саобраћају	Карта - Оцена ставова ученика у саобраћају		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	jpeg	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ставови ученика у саобраћају	Ставови ученика у саобраћају		0	28/02/2018	28/02/2018	ресурс никада није освежен	ods	Јавни подаци
Агенција за безбедност саобраћаја	Ставови ученика у саобраћају	Упутство за разумевање података о ставовима ученика у саобраћају		0	28/02/2018	18/03/2022	датум измене је после датума креирања	docx	Јавни подаци
Агенција за заштиту [illegible]	Дивља депонија	Дивља депонија 2017		0	10/04/2024	10/04/2024	ресурс никада није освежен	csv	Јавни подаци

У претходним ревизијама, Државна ревизорска институција је указивала на значај отворених података и њихову употребљивост када су у питању на пример ревизије сврсисходности пословања на тему градског превоза, или ове године ће то бити случај када је у питању паркинг услуга у градовима.

[56] Извор за слику: Портал отворених података.
[57] Извор за слику: Портал отворених података.

Такође, на Порталу отворених података могуће је примере употребе наћи на посебној страни Портала.

Слика број 12: Примери употребе отворених података[58]

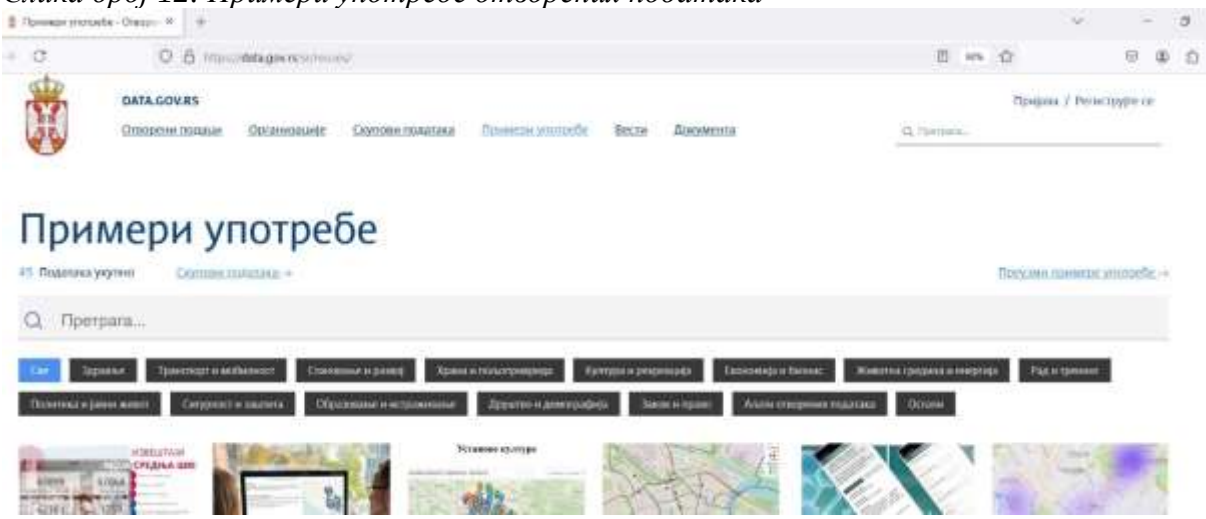

Када је у питању употреба отворених података, како је наведено на Порталу отворених података[59]: „Отворени подаци су подаци у машински читљивом и отвореном облику доступни за поновну употребу. Подаци морају бити у облику који је погодан за рачунарску обраду, односно облику који омогућава лак приступ и манипулацију подацима помоћу рачунарских програма (машински читљиви). Подаци морају бити у облику који је погодан за рачунарску обраду, односно облику који омогућава лак приступ и манипулацију подацима помоћу рачунарских програма (машински читљиви). Подаци морају бити доступни у форматима записа чија је употреба могућа без плаћања накнаде или других ограничења, као и за чију обраду је доступан најмање један алат слободног софтвера (отворени облик).“ Отворени подаци могу укључивати информације о тренутној локацији аутобуса (или других возила, као на пример у Београду тролејбуса, трамваја итд.), локацијама стајалишта, ценама карата, тренутних застоја, кашњења, привременој промени траса, информације о томе која су возила прилагођена инвалидима итд. Овако структуране податке могу користити и физичка и правна лица, за израду апликација, што може бити корисно нарочито код лица која не користе званичну апликацију градских предузећа или градских управа.

На пример, у граду Новом Саду, могуће је на овај начин добити податке о локацијама станица и реду вожње путем система НСМАРТ. Није омогућено информисање путем стандардних апликација на мобилним утрђајима, као што је то Google Maps или слична. У Београду је на пример то могуће, и грађани на тај начин имају већу корист од података које су уствари већ платили.

Оно што је важно истаћи, све податке које генерише јавни сектор, или органи како то дефинише Закон о електронској управи, јесу подаци које су грађани већ платили, и управо зато и управо зато је чланом 26. Закона о електронској управи прописано да орган омогућава поновну употребу података у машински читљивом облику и отвореном облику у складу са слободном лиценцом, осим ако посебним законом није другачије утврђено. Слободна лиценца омогућава слободну поновну употребу, у комерцијалне или

[58] Извор за слику: Портал отворених података.
[59] https://data.gov.rs/sr/

некомерцијалне сврхе, које укључују умножавање, дистрибуцију, стављање на располагање трећим лицима, прилагођавање и повезивање са другим подацима, интегрисање у пословне процесе, производе и сервисе, измене, као и друге поновне употребе.

ЗАКЉУЧАК 3: Није успостављено управљање информационом безбедношћу на свеобухватан начин јер нису усвојена и примењена одговарајућа правила и процедуре код органа али и у Канцеларији за информационе технологије и електронску управу у области информационе безбедности, и није обезбеђена адекватна организациона ИТ структура за обављање ових послова

Налаз 3.1: Нису усвојена и примењена одговарајућа правила и процедуре код органа али и у Канцеларији за информационе технологије и електронску управу у области информационе безбедности

Министарство није успоставило механизам који се односи на информациону безбедност у склопу надзора над применом Закона о електронској управи што за последицу има да органи и Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, пре свега због недовољно стручног знања, и недостатка стручног кадра, нису уредили посао припреме и објављивања скупова отворених података на начин који подразумева усвајање и примену мера информационе безбедности, што за последицу може имати објављивање осетљивих или поверљивих података.

Законом о електронској управи, у члану 29. прописано је да се управљање подацима и физичка заштита података врши у складу са прописима којима се одређују мере заштите информационо-комуникационих система од посебног значаја.

Са друге стране, у члану 2. Уредбе о начину рада Портала отворених података, прописано је да је Надлежни орган (у конкретном случају то је Канцеларија за информационе технологије и електронску управу) дужан да именује најмање једног администратора Портала.

Канцеларија није документовала да ли је, и кога именовала, нити је приложила за то везану документацију.

Такође, у истом, члану 2. исте Уредбе, прописано је да је орган дужан да именује администратора органа, који уређује садржај органа на Порталу, а којем администратор Портала додељује одговарајући ниво приступа.

Канцеларија није документовала како се обављају ови послови, да ли су уређени неком процедуром, колико је органа затражило приступ Порталу, колико је администратора органа именовано итд. нити је приложила за то везану документацију.

У члану 3. наведене Уредбе, прописан је начин подношења захтева за доделу корисничких права, о чему такође никакву документацију нису приложили ни Канцеларија нити Министарство државне управе и локалне самоуправе.

Обавезе органа на Порталу прописане су у члану 4. којим је дефинисано да се подаци објављују у машински читљивом формату, да орган обавештава администратора Портала у року од 3 дана о свакој промени у вези уредника Портала, затим да је орган дужан да врши благовремену и тачну обраду постављеног скупа података на Порталу, такође да је орган дужан да редовно врши контролу ажурности свих података и без одлагања изврши потребне измене, а најмање једном годишње, и о томе обавести надлежни орган, и на крају да је орган дужан да сваку неправилност у раду Портала без одлагања пријави надлежном органу.

Када су у питању процедуре везане за информациону безбедност, у одговорима на питање да ли постоје правила и процедуре које се односе на информациону безбедност а у вези изворних сетова података и објављених сетова података, од 84 ЈЛС колико је одговорило на упитник, њих 26 је навело да има процедуре, али је додатно појашњено да се то не односи на отворене податке, већ су у питању Акт (Правилник) о информационој безбедности, или процедуре које се односе на информациону безбедност уопште. На питање да ли су објављени подаци у складу са мерама заштите података прописаним Законом о заштити података о личности, 56 ЈЛС је навело да јесу у складу са мерама заштите, док је 14 ЈЛС навело да нису, иако или нису ни објављивали ништа на Порталу, или јесу податке о приходима и расходима у којима личних података нема.

Слична је ситуација и код Јавних комуналних предузећа. Од 85 ЈКП која су одговорила на Упитник, 33 је одговорило да такве процедуре има, а у појашњењима навело да има Акт (Правилник) о информационој безбедности, или процедуре које се односе на информациону безбедност уопште, а треба додати да та предузећа нису ни објављивали податке на Порталу отворених података.

Већ је наведено да у Канцеларији за информационе технологије не постоје систематизована радна места која се односе на отворене податке, па самим тим не постоји ни одговарајућа ИТ структура која би се бавила овим пословима, а везано за отворене податке.

Процедуре су неопходне због дефинисања процеса и послова везаних за објављивање отворених података (ажурирање, брисање итд.), због контроле обављања тих послова од стране одговорних лица, и на крају, због континуитета обављања тих послова у случају замене запослених.

У склопу тога, важне су због примене мера за заштиту осетљивих или поверљивих података на порталу, због заштите података од злоупотреба и неовлашћеног приступа, у смислу да само овлашћена лица могу приступити Порталу, и изворним подацима.

Препорука 6: Препоручујемо Министарству државне управе и локалне самоуправе да органима упути одговарајуће препоруке, или организује едукације са истим циљем, а то је пре свега рад на успостављању мера информационе безбедности када је у питању припрема и објављивање отворених података.

Препорука 7: Препоручујемо Министарству државне управе и локалне самоуправе да Канцеларији за информационе технологије и електронску управу упути одговарајуће препоруке са циљем успостављања процедура које уређују мере информационе безбедности и успостављања одговарајуће кадровске инфраструктуре када је у питању управљање Порталом

V Прилог

Прилог 1. Методологија у поступку рада

У току ревизије послали смо упитнике локалним самоуправама, организацијама обавезног социјалног осигурања, јавним предузећима, министарствима, агенцијама итд.

Упитник је садржао питања која се односе на то да ли су и на који начин објављивали податке на Порталу отворених података, ако нису зашто нису, да ли су редовно ажурирали податке и ако не зашто, да ли су примењене мере информационе без бедности и заштите података, и да ли су сви ти послови уређени процедурама.

Обављен је један број разговора са одговорним лицима у Министарству државне управе и локалне самоуправе, Одсеку за Е-управу, Управном инспекторату и Канцеларији за информационе технологије и електронску управу.

Анализирана је прикупљена документација, подаци са Портала отворених података и доступна литература која се односи на ова питања.

У циљу одговора на ревизорска питања, а имајући у виду законодавни и институционални оквир у периоду 2020 – 2023. године, за субјекта ревизије изабрано је:

- Министарство државне управе и локалне самоуправе, Београд,

Да бисмо одговорили на ревизорска питања, анализирали смо законодавни и институционални оквир, као и:

За прво ревизијско питање:

- Преглед/анализа докумената за процену да су правила и процедуре у складу са Законом о електронској управи и Уредбом о начином рада Портала отворених података
- Анализа Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, посебно у делу који се односи на отворене податке;
- Преглед извештаја о спроведеним обукама који се односе на отворене податке;
- Анализа извештаја о инцидентима ради процене шта је предузето;
- Одабир узорка корисничких и системских налога да би се утврдило постојање јасно дефинисане улоге и/или привилегије мапиране према функцијама посла као и овлашћење власника података и руководства (тј. потписане/ писане сагласности);
- Провера оправданости необјављивања података због несразмерно великих трошкова или времена
- Анализа документације и процена пројекта, имплементације, приступа и прегледање основе за ревизијски траг. Провера структуре основе за ревизијски траг и других докумената да би се потврдило да је основа за ревизијски траг ефективно пројектована. Испитивање ко може објавити податке;
- Анализа објављених сетова података
- Провера процедуралних мера које је установа предузела да би се ускладила са захтевима поверљивости;

- Прегледање матрица улога
- Анализа организационе ИТ структуре у МДУЛС у вези надзора на променом Закона о електронској управи
- Преглед докумената да би се проценило да се врши обука ИТ кадра
- Преглед извештаја о обављеним надзорима
- Анализа осталих евиденција у вези надзора

За друго ревизијско питање:

- Преглед/анализа докумената за процену да су правила и процедуре у складу са Законом о електронској управи
- Анализа сетова објављених података како би се установило да ли су у машински читљивом облику
- Анализа извора података
- Упоређивање изворних података са објављеним подацима
- Анализа података како би се утврдило да ли постоје недостајући подаци
- Анализа процедура које дефинишу ажурирање података
- Преглед евиденција

За треће ревизијско питање:

- Анализа Матрице приступа са улогама и привилегијама како би се утврдило да ли су корисници добили улоге и права у складу са пословима и одговорностима које имају;
- Анализа Log фајлова како би се утврдило да ли су само овлашћена лица приступала систему, и у које сврхе, као и у ком временском тренутку;
- Да ли се систему приступало у "необично" време, ко је и зашто приступао;
- Документација која се односи на ИТ правила и процедуре
- Организациона ИТ структура и опис послова;
- Извештаји о спроведеним обукама - да ли су обављене обуке, када, шта су обухватиле итд.;
- Обављање Интервјуа са одговорним лицима и једним бројем корисника система како би се проверило да ли су упознати са свим доступним функционалностима, да ли су имали предлоге за измене и допуне програма итд;
- Документација - анализа шта садржи и у ком обиму, колико је детаљна;
- Анализа података у вези заштите података о личности